

XXVIII. ÉVFOLYAM 5. SZÁM 2018.

ZeneSzó

A MAGYAR KÓRUSOK, ZENEKAROK ÉS NÉPZENEI EGYÜTTESÉK
SZÖVETSÉGE - KÓTA LAPJA

Éneklő Ifjúság

XXVI. Éneklő ifjúság szakmai napok és koncertek Gyulán (Hraschek Katalin)	3. oldal
A KÓTA Ifjúsági Énekkari és Zenepedagógiai Szakbizottságának szakmai beszámolója (Hraschek Katalin) ..	4–6. oldal
Monteverdi a Ferencvárosban, 2018 (Köteles György)	6–7. oldal
Keszthelyi Helikon, 2018 április 19-21. (Nagy Ernő)	7–8. oldal
Kurzuzáró koncerttel búcsúzott az évadtól a Kórus Spontánusz (Török Krisztina)	9. oldal
Regionális Népzenei Találkozó és Országos Citera-zenekari Fesztivál Eger, 2018.június 9-10. (Dr Gerzanics Magdolna)	10–11. oldal
Népdaléneklési verseny Tatabányán (Sárközyné Pomázi Ágnes)	11. oldal
Petőfi a népköltészetben (Dr Gerzanics Magdolna)	12–14. oldal
A Jász-Nagykun-Szolnok megyei Felnőttkórusok 28. alkalommal köszöntötték a Zenei Világnapot (Vajna Katalin)	14–16. oldal
Szemtől szemben a karnaggal, avagy kórusok hátulnézetben, befejező rész	16–18. oldal
Éneklő Ifjúság egy diák szemével	18. oldal
Egy kis technika 134.	19. oldal

FELHÍVÁS

„A MAGYAR KÓRUSOK NAPJA – 2018.”

A KÓTA meghirdeti a Magyar Kórusok Napját! Csatlakozz te is kórusoddal!

ÜNNEPELJÜNK EGYÜTT!

Szervezz kórusoddal december 16-án, Kodály születésének napján kórushangversenyt, akár magatok, akár másokkal együtt! A hangversenyen minimálisan egy Kodály-mű hangozzék el, de ez a kórusműveken kívül lehet hangszeres mű vagy zongorakíséretes népdalfeldolgozás is. Amennyiben lehetőségetek van rá, énekeljete a közönséggel együtt is közösen egy népdalt, vagy akár karcsonyi éneket. „Legyen a zene mindenkié!”

Regisztrálj az mkn20181216@gmail.com e-mail címen az eseményre, feltüntetve a tervezett programot! Ezután kapsz egy visszaigazolást e-mail formában arról, hogy a KÓTA elfogadta-e a jelentkezésed.

Hirdesd koncertedet úgy, hogy ez a hangverseny a **KÓTA – Magyar Kórusok Napja (MKN) 2018 rendezvénysorozat része**. Tüntesd fel az esemény logóját plakátodon, melyet a visszaigazoláskor kapsz!

Készítsetek felvételt a koncerten és az **általatos legjobbnak ítélt mű** felvételét küldjétek el a KÓTA számára! (Kizárólag 1 művet áll módunkban fogadni kórusonként.)

A jelentkező kórusok listáját a KÓTA közzéteszi honlapján és facebook oldalán.

A sikeresen lebonyolított koncert után a KÓTA oklevelet küld a résztvevő kórusoknak, amellyel igazolja, hogy az eseményen részt vettek. Ezen felül a beküldött felvételekből egy erre a célra felkért bizottság véleménye alapján kiválasztott legjobban sikerült produkciókat a KÓTA a koncert utáni időszakban internetes oldalain közkinccsá teszi.

A programot is tartalmazó **regisztráció** beérkezésének **határideje: 2018. november 19.**

A hangversennyel csatlakozhatsz a Kóruszenei Világszövetség IFCM által a Kórusok Világnapjának 2018-as megünneplése alkalmából kezdeményezett programsorozathoz is. <http://worldchoralday.org>

mkn20181216@gmail.com

ZeneSzó

A Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége - KÓTA - lapja XXVIII. évfolyam.

A szerkesztőbizottság elnöke: Márkusné Natter-Nád Klára

Tagjai: Kéry Mihály, Kocsis Klára, Ruthner Judith, Vajna Katalin Főszerkesztő: Vadász Ágnes

A szerkesztőség címe: 1011. Budapest, Szilágyi Dezső tér 6. I. em. 4. Tel.: 225 3713, E-mail: kota@kota.hu Postacím: 1537 Budapest, Pf. 406

Kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. A szerkesztőség fenntartja az írások szellemét és tartalmát nem érintő rövidítések jogát.

A szerkesztőség írásbeli engedélye nélkül a lapban közölték nem használhatók fel.

Kiadja: A Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége - KÓTA. Felelős kiadó: Vadász Ágnes főtítkár

A lap a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával jelenik meg.

Előállítja: **Gál Béla** 2112 Veresegyház, Ráday u. 132-134. E-mail: aslreklam@gmail.com Tel.: (+36-30) 250-2416 HU ISSN 1215-0436

Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletága 1008. Budapest, Orczy tér 1. Előfizethető valamennyi postán, kézbesítőknel.

E-mail: hirlapelofizetes@posta.hu Fax: (06-1) 303-3440 További információ: (06-80) 444-444

Egy példány ára 300,- Ft Előfizetési díj egy évre 3000,- Ft (10 szám)

XXVI. ÉNEKLŐ IFJÚSÁG SZAKMAI NAPOK ÉS KONCERTEK GYULÁN

2018. április 13–15 között rendezte meg a KÓTA Ifjúsági Énekari és Zenepedagógiai Szakbizottsága immár hagyományos programját, ezúttal Gyulán. Erkel Ferenc szülővárosába halálának 125. évfordulója kapcsán, az Erkel Ferenc Társaság és a KÓTA Tanácsadó Testülete elnökének, Somogyváry Ákosnak javaslatára vittük rendezvényünket. E helyről is köszönöm mindenre kiterjedő segítségét!

A Szakmai Napok nyitó eseménye az Ifjúsági Kórusverseny volt, melyet a Zeneiskola Dísztermében rendeztünk meg. A Szakmai Napokat Kónya István alpolgármester úr nyitotta meg, a Zeneiskola részéről pedig Kepenyés Pál intézményvezető helyettes mondott köszöntőt. Az első fellépő kórus Békéscsabáról érkezett, a kitűnő Arrisus Ifjúsági Vegyeskar. Nagyszerű karnagyuk Kutyejnė Ablonczy Katalin. Gyulát az Implom József Általános Iskola Német Nemzetiségi Kamarakórusa képviselte, vezetőjük Garami Veronika. „Sokszínű Gyula” elnevezéssel énekeltek kedvesen, hangulatosan magyar, német és román népdalokat, népdalfeldolgozásokat.

Nagy élményt nyújtott a Békéscsabai Trefort Ágoston Fiúkórus fellépése. A kórust elhivatottsággal vezeti immár 19 éve Tóth Olga karnagy. Sokszínű műsoruk selmeci bányászdaloktól, madrigálon és Eszterházy Pál művén keresztül a Hány Toborzójáig és Vavrincez Béla népdalfeldolgozásáig ívelt. Öröm volt hallgatni a kitűnő hangú szólistákat és a lelkes kórustagokat. Műsorukat Lorenz Mayerhoffer Búcsúdallal zárták. Mélyen átélték a művet, hiszen egyben szeretett karnagyuktól, a nyugdíjba vonuló Tóth Olgától is búcsúztak. A KÓTA nevében én is szeretném megköszönni Tóth Olga nagy szeretettel, odaadással és kitűnő szakmaisággal végzett kórusvezetői és pedagógusi munkáját. Remélem, karnagyként is láthatjuk-hallhatjuk még őt! A hangversenyt a Kodály Zoltán Gyermekkórus fellépése zárta. A nagy létszámú kórus Orosházáról érkezett. Csodálatosan énekeltek! Karnagyuk, Pörneki Attila tehetségesen és intenzíven muzsikál. Az Éneklő Ifjúság mozgalom eredeti elveinek megfelelően hangversenyünkön nem maradhatott el a közös éneklés sem. Bartók Béla Békés megyében gyűjtött népdalai közül énekeltek a kórusok egy szép csokrot, Pörneki Attila vezényletével, Szénási Anikó zongorakísérettel. Nagyon örültem annak, hogy ezen a koncerten a kórusok meg is tudták hallgatni egymást!

Szállásunkon, a Nicolae Bălcescu Román Gimnázium és Általános Iskola Kollégiumában tartottuk Karnagyi klubunkat. A részt-

vevők röviden bemutatkoztak, majd Mindszenty Zsuzsánna KÓTA-elnök tájékoztatott bennünket aktuális dolgokról, s ezután jóízű közös éneklés következett, szintén az ő vezetésével.

Április 14-én, szombaton az Erkel Ferenc Gimnázium vendégei voltunk. Szívélyes házigazdánk az iskola igazgatóhelyettese, Kovács Ilona tanárnő volt. Hálásan köszönöm kedvességét, alaposágát, melyet már rendezvényünk előkészítésekor megtapasztaltunk. A személyes találkozás pedig külön élmény volt. Minden szakmai kérdésünkkel teljesen azonosult, talán azért is, mert a Gyulai Erkel Ferenc Vegyeskar énekese is. Először dr. Kertész Attila Liszt-díjas karnagy, egyetemi docens ragyogó előadását hallhattuk, „A zenepedagógia jelentősége, lehetőségei a XXI. századi oktatásban” címmel. Telis-tele innovatív gondolatokkal és sok konkrét tapasztalattal. Soltészné Lédeczi Judit Liszt-díjas karnagy és Dávid Krisztina tanárnő, karnagy visszaemlékezését hallhattuk ezután, az 5 éve elhunyt Karai Józsefről, műveinek képes-hangos felidézésével. Idejét nem kímélve készült elő Lédeczi Judit erre az előadásra. Mivel Karai Józseffel személyes ismeretségben voltak, műveit a Ceglédi Kossuth Lajos Gimnázium Leánykarával rengeteget énekeltek, sőt bemutató is fűződik nevükhöz —, szerencsére sok videó felvétel maradt fenn, fényképek nemkülönben. Ezeket kellett elrendezni, kiválogatni, digitalizáltatni, s megható volt, hogy a szerzőtől Judit mennyi levelet kapott — ezeket is elhozta. Dávid Krisztina nagy örömmel mutathatta meg felvételeit, amelyen gyermekkorával Karai-műveket énekelnek, s a szerző őket is hallotta énekelni. Mindketten Ifjúsági Bizottságunk tagjai, külön köszönöm, hogy vállalták ezt az előadást. Kora délután megkoszorúztuk Erkel Ferenc szobrát, és ekkor megrendítően szép volt elénekelni Igaliné Büttner Hedvig vezényletével Erkel Ferenc Szózatát, amelyet Bárdos Lajos Erkel dallama és harmóniai nyomán komponált. Ezután az Erkel Emlékházban tettünk látogatást, dr. Németh Csaba muzeológus hozzáértő és kedves, humoros vezetésével. Néhány percre ismét Lédeczi Juditot hallgathattuk, ám ezúttal nem karnagyként. Most híres öséről, Lédeczi Sándor zongorakészítő mesterről emlékezett meg. Ő annak idején a híres Blüthner gyárban tanulta ki a mesterséget, majd Londonban, Lipcsében és Pesten nyitott műhelyt. Erkel Ferenc, a Zeneakadémia igazgatójaként tőle rendelt zongorákat, s az egyiken Liszt Ferenc tanított. Micsoda büszkeség! Az Erkel Ferenc Gimnáziumba visszatérve, a résztvevők meghallgatták Hraschek Katalin előadását „Hidak - Erkel és Kodály” címmel. Az esti hangverseny a Gyulai Vigadóban volt, s ezzel megismerhettük Gyula városának impozáns és szép koncerttermét. Erkel kó-

rusművek és átiratok megszólaltatásával hallhattuk a **Gyulai Erkel Ferenc Vegyeskart**, karnagyuk *Perlaki Attila*. A Gyulai Kamarazenekar, *Somogyváry Ákos* vezényletével 3 tételt szólaltatott meg az Erkel-kortárs *Beliczay Gyula*: Szerenádjából. Meglepetésként két áriát is hallhattunk *Schnöller Szabina* és *Jekl László* kitűnő előadásában, *Gál Csaba* kíséretével. Végül nemesen, szépen megszólalt Erkel: Cantate című kompozíciója, a fenti szólisták mellett *Heim Mercedes* és *Komáromi Márton* énekművészek, valamint a kórus és a zenekar ihletett közreműködésével. A karmester ismét *Somogyváry Ákos* volt. Sok sikert kívánok mind a Kórus, mind a Zenekar további működéséhez!

Vasárnap délelőtt megtekintettük az Almásy-kastély és Látogatóközpontot, amelyet minden Gyulára látogató olvasónak szívből ajánlok. Ezzel zárult a XXVI. ÉISZN Gyulán.

Szólnom kell arról is, hogy a városban sajnos kevés az iskolai kórus, illetve nem vállalták a szereplést. Az is nagy fájdalom volt, hogy nem volt bemutató tanítás. Remélem, a Szakmai Napok ki-

csit megmozgatták a tanárok és karnagyok gondolatait, s rendezvényünk, mely most is felért egy továbbképzéssel, lendületet tud majd hozni az itteni iskolák zenei életébe! Túl a személyes feltöltődésen, szervezeti kereteket is kellene a megújuláshoz biztosítani. Jó lenne létre hozni egy szakmai munkaközösséget, ahol akkumulálódhatnak a jó gondolatok, és inspirálhatnak egymást a kollégák! Ehhez adhatna nagy segítséget a Gyulai Tankerületi Központ.

A résztvevők lelkesen és elismeréssel szóltak rendezvényünkről. A helyi és környékbeli tanárok közül is többen részt vettek, sikerült új kapcsolatokat is teremtenünk.

Támogatóink voltak, akiknek köszönettel tartozunk: Gyula Város Önkormányzata, a Gyulai Tankerületi Központ, az Erkel Ferenc Gimnázium, az Erkel Ferenc Alapfokú Művészeti Iskola, a Gyulai Vigadó, az Erkel Ferenc Emlékház, a Gyulai Almásy-kastély és Látogatóközpont és az Erkel Ferenc Társaság, Nemzeti Kulturális Alap, EMMI Támogatáskezelő, Magyar Művészeti Akadémia.

Óriási köszönet illeti Farkas Tündét, akivel sok-sok órát csiszogtunk a gyakran változó programot!

Nagyon szépen köszönöm *Vadász Ágnes* főtitkárunk sok segítségét, és azt, hogy eljött Gyulára! Nekem mindig nagy biztonságot ad az ő jelenléte.

A sikeres XXVI. ÉISZN rendezvénye után szeretettel várjuk az érdeklődőket 2019 tavaszán is. Ennek helyszínéről hamarosan hírt adunk.

IFJÚSÁGI ÉNEKKARI ÉS ZENEPEDAGÓGIAI SZAKBIZOTTSÁG BESZÁMOLÓ A 2017-ES ÉVBEN VÉGZETT MUNKÁRÓL

A KÓTA 2017. március 11-i Tisztújító Közgyűlését követően bizottságunk ragyogóan összeszokott csapatát (dr. Döbrössy János, Györfy Katalin, Hajsrekker Krisztina, Igaliné Büttner Hedvig, dr. Kerekesné Pytel Anna, Mihalovics Csilla, Mocskonyiné Tallér Edit, Nagy Ernő, Opánszki Dávid, Réger Monika, Sárközyné Pomázi Ágnes, Soltészné Lédeczi Judit, Tapodi Attila) két fiatal, új taggal erősítettük meg: Dávid Krisztina és Németh Sándor csatlakozott hozzánk felkérésre. Velük még dinamikusabbak lettünk! Bizottsági megbeszéléseinket továbbra is a konstruktivitás jellemzi, ötletekben, gondolatokban, segítőkészségben soha nincs hiány. A kollégák sokfelé vállalnak zsűrizési feladatokat is, ezzel is segítve a gyermekkórusokat és karnagyait.

2017. március 18-án új formában szerveztük meg a budapesti gimnáziumi kórusok központi minősítő hangversenyét. Lásd a XXVII. évf. 2017 2. szám, 6. oldal.

Beszámoló a budapesti gimnáziumi kórusok központi minősítő hangversenyéről

A KÓTA Ifjúsági Énekkari és Zenepedagógiai Szakbizottsága 2017. március 18-án, szombaton, új formában rendezte meg a budapesti gimnáziumi kórusok központi minősítő hangversenyét a Szent Imre Gimnázium Dísztermében. Az új elképzelés az volt, hogy a kórusoknak legyen lehetőségük egymást meghallgatni, mindenkinek legyen közönsége, és így örülhessenek a maguk és mások sikerének is. Tapasztalják meg a diákok, hogy a kóruséneklés nem csak a csodabogarak műfaja!

Napjainkban tudvalevően nagy problémát jelent a gimnáziumokban is kórust létre hozni, illetve fenntartani. A diákok rengeteg délutáni külön-

órával túlzásfólván élnek napjaikat, s nehéz őket meggyőzni arról, hogy a kóruspróba kedvéért az iskolában maradjanak, azzal töltsék a délután egy részét. Az elmúlt években ez látszott is a minősítésre jelentkezők csekély számán. Két éve például csak 5 kórus volt. A KÓTA ezért, jelentkezésre buzdítva, e-mailben, közvetlenül is megkeresett még számos karnagyot, akik eddig nem jöttek minősülni. Valami elindult, mert kilenc kórus vállalta a megmérettetést. A koncerten végül 8 kórus énekelt. A Budapesti Piarista Gimnázium Vörösmarty Diákkórusa – karnagyuk Melegh Béla –, műsoruk egy részét be is mutatta, de a minősítéstől vissza kellett lépniük, mert sok volt a betegük, nagyon hiányos volt a kórus. Szintén betegség miatt, a Vörösmarty Vegyeskar – karnagy Gyombolainé Iványi Márta –, fel sem tudott lépni.

Új minősülő kórusként köszönthettük a Kölcsey Leánykart, karnagyuk Medenczi Román. A Poco a poco Kamarakórust, karnagy: Szaniszló – Dobos Zsuzsanna, és az Óbudai Árpád Gimnázium Kiskórusát, karnagyuk Kun Attiláné Kocsis Erzsébet.

A zsűri tagjai voltak: elnök dr. Mindszenty Zsuzsanna, a Musica Nostra kórus Liszt-díjas karnagy, a KÓTA elnöke. Tagok: Soltészné Lédeczi Judit, a Ceglédi Kossuth Lajos Gimnázium Leánykarának Liszt-díjas karnagyja és Nagy Ernő, a Pécsi Szeráfi Kórus Artisjus-díjas karnagyja.

A hangverseny elején, Soltészné Lédeczi Judit vezényletével közösen elénekelték a résztvevők Kodály Zoltán harmóniáival a Gerencséri utca és az Azért, hogy én huszár vagyok kezdetű népdalokat. Zongorán kísért Hraschek Katalin.

Ezután el is kezdődött a hangverseny első része, 5 kórus bemutatkozásával, majd rövid szünet után még 3 kórus énekelt.

Amíg a zsűri döntött, a résztvevők számára koncertet adott az Eötvös József Gimnázium Vegyeskara, Lánckzy Edit vezényletével. Nagyon szerettem volna, ha a diákok és a karnagyok hallják őket, mert óriási húzóerő lehet mindenki számára egy ilyen szintű diákkórust megcsodálni. A kórus, korábbi többszörös „Az év kórusa” minősítése mellett, a VII. Kodály Zoltán Magyar Kórusverseny Ifjúsági Vegyeskari kategóriájának győztese volt, s ekkor elnyerték a KÓTA különdíját is. Sokszínű műsorukat, ragyogó éneklésüket nagy tetszés fogadta. Kitűnő karnagyuk, Lánckzy Edit azután még közös éneklésbe, kórus improvizációba is bevonta a hallgatóságot.

Eredmények – a fellépés sorrendjében:

Kölcsey Leánykar, karnagy: *Medenczi Román*, Arany minősítés.

Madách Gimnázium Énekkara, karnagy: *Krasznai Gáspár*, Arany diplomával minősítés.

Poco a poco Kamarakórus, karnagy: Szaniszló – *Dobos Zsuzsanna*, Arany minősítés és Elismerő oklevél a Rathgeber kórusmű előadásáért.

Lukin Eszter Vegyeskar, karnagy *Németh Sándor*: Arany diplomával és Az év kórusa minősítés. Elismerő oklevél a kórus átélt előadásáért.

Veres Pálné Gimnázium Jubilus Kórusa, karnagy *György Norbert*: Ezüst minősítés.

Óbudai Árpád Gimnázium Kiskórusa, karnagy: *Kun Attiláné Kocsis Erzsébet*: Arany diplomával és Országos Dicsérő Oklevél. Elismerő oklevél a szuggesztív előadásért.

Óbudai Árpád Gimnázium Kórusa, karnagy: *Orosz Erzsébet*: Arany diplomával és Országos Dicsérő Oklevél. Elismerő oklevél a műsorválasztásért és a hangulatos előadásért.

Az eredményhirdetés - hallván a szép eredményeket -, nagy ovációval zajlott. A nap zárásaként pedig még két, Kodály- gyűjtötte vidám népdalt is elénekeltünk. Így távoztak azután a diákok, boldogan, örömteli hangulatban.

Ezután a zsűri karnagyoknak szóló értékelése következett, amely barátságos hangvételű, nyitott, érdeklődő légkörben zajlott. A legapróbb részletek megbeszélésére pedig egyenként is rendelkezésre álltak a zsűri tagjai.

A zsűri meglátása szerint jó volt ez az új forma, szinte végig telt ház volt, szülők is jöttek! Kiegyenlített volt a színvonal, senki nem lógott ki gyengébb produkcióval. Differenciálni azért lehetett, és ezt a zsűri meg is tette. A karnagyok jól összeállított műsorokkal érkeztek. A kórustagok öltözete is szép volt, általában megadták a módját, törekedtek az egységességre. Lédeczi Judit szorgalmazza a kotta nélküli éneklést, amely nagy előre lendítője a karnagy és kórusa közötti áramlás létrejöttének.

A nap forgatókönyvét összeállította, bemondóként és zongorakísérőként közreműködött Hraschek Katalin. Önfeláldozó, nélkülözhetetlen segítőként egész nap velünk dolgozott Igaliné Büttner Hedvig karnagy, bizottságunk tagja. Ragyogó munkát végzett Farkas Tünde KÓTA-munkatárs is, és köszönjük Vadász Ágnes főtitkár asszony segítségét is! Örülök, hogy lendítettünk egyet az Éneklő Ifjúság ügyén!

A 2017-es esztendő Kodály év volt. Programjainkat e jeles évforduló megünneplésének jegyében állítottuk össze.

Angyalkert

2017. április elsején hangversenyt rendeztünk Kodály Zoltán tiszteletére, népszokásokat megidéző gyermekkaraiból. Helyszínül a Budai Ciszterci Szent Imre Gimnázium Díszterme szolgált. Elképzelésünk az volt, hogy a kórusművek előtt elevenedjenek meg az eredeti szokásdallamok, játékok. A hangverseny kezdetén köszöntőt mondott *dr. Mindszenty Zsuzsanna* Liszt-díjas karnagy, a KÓTA elnöke.

Műsorunkat debreceni kisgyermekek nyitották: a **Szent Efrém Görögkatolikus Általános Iskola**, és AMI Szivárvány Gyermekkara. Kodály: Angyalkert című játékdal-sorozatát keltették életre, karnagyuk, *Deli Gabriella* betanításában. Ragyogó kedvvel, szép énekléssel, fegyelmezetten és mégis természetesen játszva adták elő a kitűnően kigondolt és felépített koreográfiát. Nagyon ritkán hallhatjuk a teljes sorozatot - Kecskjáték, Tyúkozás, Gyertyajáték, Bent a bárány, kint a farkas, Vásárosdi-, így különlegesen nagy köszönet illeti Deli Gabriellát a gondos betanításért és a magas színvonalú előadásért. A gyerekeket pedig óriási dicséret, mert a hosszú, farsztó utazás nem hallatszott produkciójukon.

A **Marczibányi téri Kodály Iskola** műsorblokkja következett ezután. A villózés népszokását az iskola 3. a és 3. b osztályos tanulói elevenítették meg. *Puskás Gyöngyi* tanárnő munkáját dicséri a magabiztos, bátor éneklés, s a kitűnő előadás. A Villó című kórusművet az iskola Gyermekkara Óri Csilla karnagy kezei alatt énekelte el. A mű alapját adó két dallamot Kodály a Zoborvidéken, Bédén lelte fel. Tudjuk, hogy a Villó a mester első gyermekka-

raként született, a Túrót eszik a cigánnyal együtt, 1925-ben. Az iskolába hívó népszokást, a gergely-járást a **Kodály Iskola** 3. és 4. osztályosai játszották el. Betanító tanárunk Körber Katalin tanárnő. Ez a játék is kitűnő volt! A gyerekek ugyancsak ragyogóan énekeltek, s élvezték a színpadi létet. A Gergelyjárás című kórusmű 1926-ban keletkezett, a népszokást Kodály 1909-ben, a Zobor-vidéket járva jegyezte fel. A Gyermekkar *Uhereczky Eszter* vezényletével szólaltatta meg a Gergelyjárás című kórusművet. Köszönet illeti a Marczibányi téri Kodály Iskola karnagyait és tanárait, hogy ezt a nagy vállalást tették, ilyen gazdag kiállításban adva elő a népszokásokat és hozzá szervesen kapcsolva Kodály műveit.

A Lengyel László című kórusművet egy hidasjáték vezette be. A **VMG és Kós Károly Általános Iskola 4. a osztályos tanulói** játszották el, kedvesen, jókedvűen. Énektanárunk *Mitók Monika* tanárnő. Örültünk, hogy meglevenedett egy valaha népszerű, másfajta énekes játék is. „A Lengyel László dramatizált gyerekjáték, és ennél sokkal több: játékká szépült magyar történelem, négyszólamú kórusművé komponálva.” Mohayné Katanics Mária gondolatait idéztem. Ezt a kórusművet Kodály népi töredékek alapján, 1927-ben komponálta. A Budapest XIV. kerületi Hunyadi János Általános Iskola Hunyadi **Nagykórusának** előadásában hallottuk, *Igaliné Büttner Hedvig* tanárnő vezényletével. Ragyogó előadás volt! Dinamikus, erőteljes, áhítatos és játékos – mikor milyen hangvételt kívánt a mű.

A záró műsor részben a pünkösdlés népszokását idézte fel a **Tatabányáról** érkezett gyermekcsoport. A **Kodály Zoltán Általános Iskola** és AMI 2. a, valamint 4. osztályos tanulói adták elő, *Sárközyné Pomázi Ágnes* tanárnő, karnagy betanításában. Ismét egy impozáns mini színelőadást láttunk. Gondosan kigondolt koreográfiával, szépen összeválogatott dallamokkal, sok humorral és bájjal. Nagyon kedves színelőadás volt, ahogyan a karnagy önmagát is beleszötte a játékba. Debrecen és Tatabánya után Kecskemét is felkerült a délutáni képzetelbeli térképére. Kodály 1929-ben komponált hatalmas kórustablóját, a Pünkösdlőt a **Miraculum Gyermekkar** énekelte el, *Durányik László* karnagy úr vezényletével. A mű ajánlása B. Sztojanovits Adrienne karnagynak szól. Ez az előadás méltóképpen zárta le a délutáni hangversenyünket. A kórus gyönyörűen zengett, és ugyanakkor lágy is volt. Együtt lélegzett karnagy és együttese – a végén gon-

dolatban mindannyian belekerültünk a zene keltette áramlásba.

Ropogós ruhák, befont hajak, ragyogó arcok, elégedett közönség, telt ház, boldog karnagyok – valóban Angyalkert-be léptünk! A KÓTA Ifjúsági Énekari és Zenepedagógiai Szakbizottsága nevében köszönöm valamennyi előadó odaadó szereplését.

Április 7-8-9: **XXV. Éneklő Ifjúság Szakmai Napok és Koncertek Kodály Zoltán tiszteletére**, a Budapesti Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskolában. Tervezés: már ősz óta, finomítás, egyeztetések, megbeszélések zajlottak. Koncertek, előadások, közös éneklések, eszmecserek tették izgalmasá a sűrű programot. Nagy örömmre, a rendezvényen szinte az egész bizottságunk aktívan közreműködött! Bemutató órát tartva - *Györffy Katalin*, vagy kórusát vezényelve - *Hajsreker Krisztina*, vagy gondolatait Kodályról megosztva - *Mocskonyiné Tallér Edit*, *dr. Kerekesné Pytel Anna*, *Nagy Ernő*, *Soltészné Lédeczi Judit*, *dr. Döbrössy János*, vagy a kerekasztal beszélgetést vezetve, mint *Réger Monika*, vagy tanítási tapasztalatait elmondva - *Sárközyné Pomázi Ágnes*, *Opánszki Dávid*, *Igaliné Büttner Hedvig*. A rendezvényt a Zeneakadémia Solti termében szervezett ifjúsági kórusangversennyel zártuk.

Nyár elején összegző megbeszélést tartottunk, és előkészítettük a következő évi szakmai napokat. 2017 őszén aktuális zenepedagógiai problémákkal, a következő évi szakmai napok szervezésével, előkészítésével foglalkoztunk elsősorban.

Köszönettel tartozom Farkas Tündének, a KÓTA munkatársának, aki rendkívül odaadóan dolgozik velem, velünk, magáénak érezvén munkánk fontosságát. Vadász Ágnes főtitkárnak, és dr. Mindszenty Zsuzsánnának, akik nyomon követik és segítik életünket!

S legfőképpen köszönet bizottságunk tagjainak!

Budapest, 2018. május 24.

Hraschek Katalin

MONTEVERDI A FERENCVÁROSBAN, 2018

Vespro-előadás az Idősek és a Zene Világnapja alkalmából.

Budapest-Ferencváros Önkormányzata számtalan jelét adja zene iránti elkötelezettségének. A több évtizedes múltra visszatekintő nyári *Bakáts Feszt* mellett ilyenfajta jel az október elseje táján rendezett, immár hagyományos hangverseny a Haller téri Páli Szent Vince templomban. Maga a helyszín gazdag zenei örökség birtokosa, hiszen itt működött kántorként a legendás orgonista és zenepedagógus, Kopeczky Alajos. Egyúttal méltó és alkalmas koncerthelyszín is ez az 1936-ban fölszentelt, tágas terű, egyszerűségében is monumentális neoromán Istenháza, ahol szeptember 30-án igazi különlegességgel ünnepelték meg, előestéjén, október 1-ét (1991 óta az Idősek és 1975 óta a Zene Világnapját) és – hozzátehetjük – nyitották meg a katolikusoknál hagyományosan Rózsafüzér Királynőjének tiszteletére is szentelt október havát. Ezen a vasárnap esti szentmiséhez kapcsolódó rendezvényen Claudio Monteverdi monumentális Mária-vecsernyéje, a *Vespro della Beata Vergine* került előadásra, a *Németh Pál* vezette **Savaria Barokk Zenekar**, az **Octovoice Énekegyüttes** és ki-

váló énekes szólisták közreműködésével. A Vespro előadása igazi különlegesség, még ha tudjuk is, tavaly, Monteverdi születésének 450. évfordulója alkalmából örvendetes módon többfelé, templomokban és az MTA Székházában is megszólalt ez a korszakos remekmű, lényegében ugyanezen előadókkal. Kierlelt előadás tehát, amely azonban – kerületi önkormányzati protokollal – ennek a hallgatóságnak, a Páli Szent Vince templom híveinek és a IX. kerület lakosságának szólt.

Az régi zene historikus előadása idehaza mintegy félévszázados múltra tekinthet vissza; ötven éve, 1978 őszén történt, hogy *Németh Pál* Liszt-díjas fuvolaművész-karmester a **Szombathelyi Szimfonikus Zenekar** egyik próbáján barokk hangszeres együttes alakítását kezdeményezte. Ilyen jellegű a mostani hangversenyen közreműködő **Savaria Ba-**

rokk Zenekar is, hangszerük igazi mestereivel minden pult mögött. A játékosok közül a Monteverdi-mű két hegedűs szólista virtuozitására megcsillogtatására kínált különösen sok és hálás alkalmat.

Húsz éves már a – különben fiatal tagokból álló – Octovoice is (művészeti vezető: *Geiger György*). Honlapjukon olvasható: „Előadásainkból a profizmus, a könynyedség és a jókedv árad, bemutatva, hogy elgépi-esedett világunkban milyen különleges élményt képes szerezni az emberi hang.” Igaznak bizonyult ez a – különben inkább kívülről megfogalmazva hiteles és méltó – állítás Monteverdi-énekülésre is, mely harmonikusan simult a hét énekes szólista és a kamarazenekar együttesébe.

Az énekes szólisták egytől egyig a historikus előadásmód avatott képviselői: *Jónás Krisztina* és *Ducza Nóra* – szoprán, *Bakos Kornélia* – alt, *Kéring László*, *Korbász Viktor* és *Fodré Lajos* – tenor, valamint *Jekl László* – basszus hajlékony és mégis erőteljes énekhanga a szólamokat teljes plaszticitásukban érvényre juttatta. A karmester egyetlen tömbben helyezte el együttesét, a templom latinkereszt-alaprajzának metszéspontjában, és jóllehet szokás a kompozíció hívás-válasz vagy ekhó-effektusait térben is megjeleníteni – és a Haller téri templom ilyen szempontból is jó adottságokkal bír –, ezúttal sem a szószék, sem a karzat, sem más terek előadásba vonására nem került sor. Talán óvatosságból, hogy az énekesek-hangszeresek egymás közelében és egymást jól hallva könnyebben úrrá lehessenek

nek egy-egy intonációs vagy ritmikai megingás felett. Vagy talán szükségét sem érezték az előadók: a hangszínek differenciáltsága, világosabb és sötétebb tónusainak „concerto”-ja, különösen a tenor-szólisták tételeiben, enélkül is igazi térrelmennyel ajándékozta meg a hallgatót.

A hallgatót, aki ma – az újra- és átértelmezések korában – átélhette, hogy mennyire modern szerző az ötödfélszáz éve született Monteverdi, milyen merészen, sokoldalúan és meggyőzően értelmezi újra a gregoriánt és művészetének más, megörökölt elemeit, mennyi ritmikai frissességgel, áradó dallamossággal tölti meg azt a liturgikus keretet, amely művének megírását kétségtelenül inspirálta (tér, mozgás, szöveg, váltakozó csoportok).

Talán méltóképpen gazdagíthatná a liturgikus szertartást magát is, az esti dicséretet. Igaz, a mű tételsorát és méreteit tekintve, élő liturgiába építése nem magától értetődő, további gregorián tételekkel való kiegészítést is igényel (létezik is ilyen kiegészített hanglemez-kiadás), ám – ha lenne effajta vállalkozásra elég bátorság és alázat azokban, akikre tartozik – alighanem a hívek lelki épülését szolgálná. Egy olyanfajta elmélyülést, amelyet, mindannyiunk számára, Yehudi Menuhin 1975-ös, a Zene Világnapját kezdeményező üzenete óhajt.

Köteles György

KESZTHELYI HELIKON, 2018 ÁPRILIS 19-21.

Ismét részesei lehettünk a gróf Festetics György által megálmodott és megvalósított helikoni ünnepségeknek. Köszönet és hála a lelkes utókornak.

2018. április 19-21-ig több ezer művészetet kedvelő középiskolás diák adott randevút egymásnak a Balaton-parti városban, hogy 18 kategóriában összemérjék tudásukat.

A helikoni rendezvények krónikája több mint 200 éves múltra tekint vissza. Az első rendezvényre 1817. február 12-én került sor. Olyan jelentős személyiségek vettek ezen részt, mint *Berzsenyi Dániel*, *Horváth Ádám*, *Dukai Takács Judit*.

Az újkori helikoni ünnepségeket 1958 óta rendezik, de az igazi megújulásra, a hagyományokhoz való visszatérésre a 90-es években került sor. A 2008-as, 50 éves jubileumon a résztvevők száma meghaladta a 4000 főt. A helikoni parkban felállított emlékművön Jókai sorai olvashatók: „És lesz népünk, amely hazájának örül, mely nevének dicsérete munkál, lesznek nagy embereink, kiket a világ bámulni fog.” Ezen sorokat igazolja egy fontos esemény. 1965-ben itt hangzott el először a szerző jelenlétében Kodály Zoltán Kisfaludy Sándor szavaira komponált Mohács című vegyeskari alkotása. A művet a **Pécsi Nagy Lajos Gimnázium énekkara** szólaltatta meg *Ivasivka*

Mátyás karnagy úr vezényletével.

A Magyar Kodály Társaság elnöksége képviselőiben a kórusokat hallgattam a Balatoni Múzeumban. Három kategóriában (női kórusok, vegyeskarok, kamarakórusok) összesen 56 énekkar – ilyen sokan még nem voltak az előző években – mutatta be versenyprogramját az országos hírű szakemberek előtt – *Thész Gabriella*, *Soltészné Lédeczi Judit*, *Tillai Aurél* – és örvendeztette meg a mindvégig telt házas publikumot.

Tillai Aurél és a diákok

Szívet gyönyörködtető és örvendetes, hogy ennyi város (szám szerint 23) és iskola küldte el kórusait a fesztiválra. Volt olyan intézmény, ahonnan mindhárom kategóriában énekeltek a diákok.

A KÓTA díszoklevelét kapták:

- ▶ Ciszterci Rend Pécsi Nagy Lajos Gimnáziuma,
 - ▶ Nagykanizsai Batthyány Lajos Gimnázium,
 - ▶ Veszprém, Lovassy László Gimnázium
- Mindez bizonyítéka annak, hogy ahol az iskolave-

zetés, a tanári kar, a szülői háttér közös ügynek tekintik a kórusmuzsikálást, ott az eredmények sem maradnak el.

Nagyszerű dolog, hogy néhány városból több kórus is érkezett a Helikonra – Pécs (14), Nagykanizsa (5), Székesfehérvár (5), Kaposvár (3), Szekszárd (3). Örömmel tudni, hogy milyen sokan nyitottak a közös éneklésre. Ugyanakkor sajnálatos, hogy az olyan nagy múltú zenei hagyományokkal rendelkező város, mint Győr, ezúttal sem képviseltette magát.

A hallgatóság soraiban ezúttal is ott voltak az iskolaigazgatók, tanárok, szülők, iskolatársak, akik hálás tapssal, felállva éljeneztek az éneklő diákokat.

A zsűri ezúttal is nagyra értékelte a színes műsor összeállítását, a tiszta intonációt, az átélt éneklést, stílusos előadást. Kritikusan szólt mindezekről.

A műsorokban gyakran csendültek fel Kodály Zoltán (23-szor), Bárdos Lajos (17-szer), Karai József (9-szer), Farkas Ferenc (6-szor), Daróci Bárdos Tamás (4-szer) művei, de többen énekeltek Kocsár Miklós, Halmos László, Tillai Aurél műveit is. Sajnáljuk, hogy Bartók Béla műveit kevesebben választották.

Sokan énekeltek szépen válogatott népdalcsoportot, emlékezetes volt a **Pécsi Janus Pannonius Gimnázium Leánykarának** Csík megyei népdalcsoakra, a Veszprémi Padányi Katolikus Iskola **Gregorián Kamarakórusának** karácsonyi kanciói.

Tudjuk, hogy napjainkban milyen nehéz a fiúkat rávenni az éneklésre, ezért is örültünk a szépszámú vegyeskarnak és a négy fiú kamarakórusnak (Székesfehérvár, **Kodály Zoltán Gimnázium** – vez.: *Kneifel Imre*; Pécs, **Református Gimnázium** vez. *Pap Tamás*; Székesfehérvár, **Teleki Blanka Gimnázium** – vez.: *Auth Ágnes*; Pécs, **Nagy Lajos Gimnázium** – vez.: *Havasi Gábor*). Példa értékű szakmai munka dicséri a karnagy kollégákat. Sokat beszélünk mostanában a mindennapi éneklésről. Látva és hallva sok éneklő diá-

kot, a mosolygós arcokat, nincs okunk panaszra.

A fesztivál méltó zárásaként valamennyi kórus előadásában Kodály Zoltán – Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz kánonját vezényelve **Hoppál Péter** országgyűlési képviselő, karnagy úr. Zúgott, zengett több száz torokból: „Nem sokaság, hanem lélek, s szabad nép tesz csuda dolgokat”.

A bemutatókat követően a Fótéri templomban a 2 évvel ezelőtti rendezvény legjobbjai adtak ünnepi hangversenyt **Kertész Attila** Liszt-díjas karnagy úr kiváló konferálásával.

A zsűri elnöke, **Tillai Aurél** Kossuth-díjas karnagy úr egy régi kínai bölcs gondolatával zárta az értékelést:

„Aki másokat ismer: okos, Aki másokat legyőz: erős,
Aki magát ismeri, bölcs, Aki önmagát legyőzi, hős.”

Arany minősítést kapott 23, ezüst minősítést 24, bronz minősítést 9 kórus.

Helikon Nagydíjas kórusok:

► Vegyeskar:

Székesfehérvár, Telek Blanka Gimnázium
karnagy: *Lovrek Andrea*

► Nőiakar:

Veszprém, Lovassy Gimnázium
karnagy: *Tóth Mária*

► Kamarakórus:

Pécs, Nagy Lajos Gimnázium
karnagy: *Havasi Gábor*

A Keszthelyi Vajda János Öregdiákok Egyesületének különdíja:

Nagykanizsa, Piarista Gimnázium Piccolo Kamarakórusa
karnagy: *Ráczné Bella Cecília*

A Helikoni Alapítvány különdíja:

Dunaújváros, Széchenyi István Gimnázium Vegyes Kara
karnagy: *Pocsai Mária*

Külön is köszönjük Keszthely város vezetőségének, pedagógusainak áldozatos, lelkiismeretes munkáját. A kórusbemutatók mintaszerű szervezéséért és lebonyolításáért *Kendeh Gusztávné* rendezőnek, a Helikon Kórus karnagyának, és munkatársainak, *Pálné Szelencsik Klára* és *Varga Zsuzsanna* karnagyoknak ezúton is köszönjük, hogy példamutató figyelmességgel segítettek a kórusok és vezetőik munkáját.

„Itt kék Balaton „partja virányain,....

Itt a keszthelyi zöld parton emelkedik

A csendes Helikon”

(Berzsenyi Dániel: Keszthely)

Nagy Ernő

Nekrológ egy nagy formátumú zenepedagógus emlékére

2018. október 17-én, 89 éves korában, elhunyt **Szécsényi Olivér KÓTA-díjas karnagy**, a KÓTA alapító tagja, nyugállományú alezredes, a Magyar Kultúra Lovagja. 1948-ban lett katona, a Kossuth Katonai Akadémia elvégzése után, különböző beosztásokban szolgált.

1956-ban, leszerelt és zenei pályára lépett. Régi vágya teljesült, amikor felvették a Zeneakadémiára, amit 1962-ben kitüntetéses diplomával végzett el. Ezt követően, gimnáziumi ének-zene tanárként, igazgató-helyettesként, és budapesti szakfelügyelőként dolgozott. A polgári életben végzett munkája betetőzése volt, hogy kinevezték az Egri Tanárképző Főiskola ének-zene tanszék vezetőjének. Közben évente katonai gyakorlatra vonultatták be. Több alakulathoz járt dalokat tanítani, majd a Kossuth Lajos Katonai Főiskolán vezetett énekkart, végül a Zalka Máté Katonai Főiskola szervezetében működő, a katonazenekarok utánpótlását végző Zenész Tiszthelyettesképző

Szakközépiskola igazgatójaként, fejezte be katonai pályafutását. A Honvédségtől ment nyugdíjba, alezredesi rendfokozattal. Hosszú munkássága során, 14 énekkart hozott létre és vezényelt.

Szécsényi Olivér igazi, nagy formátumú zenepedagógus volt, aki dalos tanítványait csodálatos eredményeket elérő kórusokká szervezte. Volt kórusainak tagjai 2002-ben a budapesti Teleki Blanka Gimnáziumban tiszteletére jubileumi összejövetelt tartottak, ahol létrehozták az Ezüst Lant Kórust, amit ő maga vezényelhetett, míg egészségi állapota megengedte. A kórus a mai napig működik.

Tanár úr egész élete Kodály Zoltán óhaját hirdette és erősítette: „Legyen a zene mindenkié!”

Dr. Szabó József János
hádtörténész

KURZUSZÁRÓ KONCERTTEL BÚCSÚZIK AZ ÉVADTÓL A KÓRUS SPONTÁNUSZ

Újra játékra invitálta közönségét a soproni Kórus Spontánusz. A IV. Avizó Karvezetőkursus zárókoncertje 2018. június 24-én 15 órakor volt a soproni Református templomban, melyen a hallgatóság előre kiosztott értékelőlapon fejezhette ki véleményét az elhangzott művek előadásáról és a kórus és karnagy összhangjáról. A szavazók között értékes ajándékokat sorsoltak ki.

Évről évre nagy érdeklődés mellett rendezik meg a soproni Kórus Spontánusz az Avizó Karvezetőkursust. Idén immár negyedik alkalommal várták köreikbe az érdeklődő karnagyokat és kóristákat. 2018. június 22–24. között az ország minden tájáról érkező karvezetők és karnagyjelöltek tanulhatnak a kórus alapító karnagyától, *Kocsis-Holper Zoltántól*, a Nemzeti Énekkar vezetőkar-nagy-helyettesétől.

Kellő önismeret, magabiztosság és szakmai felkészültség kell ahhoz, hogy az ember a lehető legjobb teljesítményt hozza ki magából. Ehhez próbálunk segítséget nyújtani a hozzánk érkező karnagyoknak – mondta *Kocsis-Holper Zoltán*, a Kórus Spontánusz karvezetője. – Különböző nehézségű és szintű darabokon keresztül próbálhatják ki tudásukat, fejleszthetik eszköztárukat.

Eppen ezért a koncertműsor igazi változatosságot ígért: Farkas Ferenc, Orbán György és Felix Mendelssohn művei mellett a régió egyik legnevesebb komponistája, Joseph Haydn alkotása, az *Abendlied zu Gott* is megszólal. A hangverseny házigazdájaként *Kocsis-Holper Zoltán* a résztvevők bemutatásán felül a darabok keletkezéséről és érdekességeiről is beszélt.

Igazi különlegessége a délutáni koncertnek, hogy a közönség is aktív szerephez jusson. Egy előre kiosztott lapon, megadott szempontok alapján értékelhették a hallottakat, továbbá a karnagyok és a kórus összhangját. A közönségből érkező visszajelzéseket aztán a résztvevő karnagyok az előadás után megkaphatták.

A Kórus Spontánuszról

A Kórus Spontánusz 2001-ben alakult abból a célból, hogy karácsony közeledtével utcai énekléssel örvendeztesse meg a járókelőket. Ebből a baráti kezdeményezésből egy immár tizenöt éve működő együttesé nőtte ki magát, mely 2005-ben egyesületi formát is öltött. A kórust a kezdetektől *Kocsis-Holper Zoltán* vezeti.

Bárkinék és bárhol énekel ez a fiatalokból álló

kórus, ahol szívesen hallgatják: a koncertterem elegáns közönsége vagy egy óvodai csoport előtti fellépés ugyanúgy megmérettetés és örömforrás. A kórus rendszeres résztvevője az Énekel az ország projektnek.

Kipróbálták magukat nemzetközi mezőnyben is: 2008 nyarán az 5. Kórusolimpián (World Choir Games) Grazban arany- és ezüstdiplomás helyezéseket értek el. 2012 novemberében pedig a kétszeres Grammy-díjas Vance George vezényletével adtak nagy sikerű koncertet.

A kórus 2014-ben a 8. Kórusolimpián ismét arany és ezüst minősítést szerzett a lettországi Rigában.

2016-ban, a Bartók Béla XXVII. Nemzetközi Kórusverseny kamarakórus kategóriájában harmadik díjat nyertek, a vegyeskari kategóriában pedig hatodik helyezést értek el. A versenydíj mellett *Kocsis-Holper Zoltánnak* és a Kórus Spontánusznak ítélte oda a művészeti bizottság az Editio Musica zenei kiadó különdíját egy magyar zeneszerző művének kiemelkedő megszólaltatásáért. Az énekkar tagjai hétről hétre bizonyítják a szombati próbák során, hogy a tanulás vagy a munka mellett van még helye a közös muzsikálásnak is.

2018. 06.15

Török Krisztina

NépzeneSzó

NÉPDALKÖRÖK, PÁVAKÖRÖK ÉS NÉPZENEI EGYÜTTESEK OLDALA

„Ködellik a Mátra”

REGIONÁLIS NÉPZENEI TALÁLKOZÓ ÉS ORSZÁGOS CITERA-ZENEKARI FESZTIVÁL EGER, 2018. JÚNIUS 9-10.

Ismét énekszótól volt hangos ez a gyönyörű város, amelyenből a világon sincs sok, amely túlszárnyalná szépségben, mind a természet ajándéka-ként, mind pedig az emberi leleményesség, ügyesség vonatkozásában.

Már nem újság, hogy a népzene három alkalommal kap főszerepet ezen a helyen. Ebből a *Ködellik a Mátra* az egyik. Hogy ez miért fontos? Mert nagyon sok embert érint, egyre többen tanulják meg ismét szeretni és becsülni a múlt értékeit, szépségeit ezen a területen is.

Külön értéke ezeknek a találkozóknak, minősítőknak, hogy a határon túlról, a Felvidékről is sokan jönnek, várják ezeket az alkalmakat, hogy azután bemutassák saját tájegységük népzenejét, viseletét, és kössenek – sok esetben –, egy életre szóló barátságot az idevaló csoportokkal, szólistákkal.

Általában két-három naposak ezek a fesztiválok, és igen-igen gazdag programok biztosítják az ide látogatók épülését, szórakozását. Nem volt ez másként ebben az esetben sem. Az EKMK Forrás Gyermek és Ifjúsági Ház adott helyet a rendezvénynek, nagy-nagy figyelemmel és szeretettel.

A szombati nap a minősítő hangversennyel kezdődött. A KÓTA minősítőn 30 csoport, illetve szólista mérkőzött. Változatos műsorokat láttunk, hallottunk. Volt citerával kísért énekes csoport is szóló citerás is. Szinte mindenki arany fokozatot érdemelt, sőt Aranypáva nagydíjra jelöltek is voltak. Négy népdalkör kérte minősítését a Felvidékről. Megható az a ragaszkodás, amellyel készülnek az ilyen találkozókra, mennyire fontos számukra, hogy – magyarságukat erősítve, bizonyítva – itt legyenek és a versenyen is megmérettessenek. Sajnos van olyan csoport is köztük, akikkel szakember egyáltalán nem foglalkozik (kizárólag azért, mert nincs a közelükben ilyen). Kedves jelenet volt, amikor a szép viseletbe öltözött dalos asszony elmesélte, hogy az internetről szedik le a magyar dalokat. Mikor megjegyeztük, – mi népzenei sznobok, hogy – a „Menyecskének bekötik a fejét” kezdetű, nem éppen népdal. Csodálkozva néztek ránk s mondták, „ez biztosan az, hiszen a Tolnai Klárka éneklí, éppen úgy mondta, ahogyan mi beszélünk” - Na, tisz-

telt zsűri, most légy okos! Mi a fontos, hogy itt vannak, hogy hozzák a népviseletüket, hogy magyarul akarnak beszélni, magyarul akarnak énekelni.

14 órakor – mint mindig, Népzenei Fórum volt, majd a Ciszterek Templomában ökumenikus Istentiszteleten vettek részt a népzeneészek, énekesek, a Haraszi ikrek közreműködésével. („Fölszállott a páva” győztesek.) Mint minden alkalommal, talán a legmegrendítőbb pillanat, amikor az összkar, a templom előtt énekel. Ezúttal Vass Lajos emlékének daloltak, aki első volt abban, hogy megénekeltesse a közönséget. A palóc-csokor most utólag is neki zengett, neki tisztelgett.

16.20-kor Gálahangverseny volt, amelyet a legizgalmasabb műsor követett, az eredményhirdetés. Az ünnepélyes díjkiosztáson, *Csákvári Antal*, Eger MJV Önkormányzatának képviselője köszöntötte kedves, meleg szavakkal értékelve, a fesztivál jelentőségét, fontosságát. A zár-

szó *Birinyi Józseftől*, a zsűri elnökétől hangzott el.

Az első nap, ezúttal is Esti muzsikával zárult, de közben tanulva mulathattak a jelenlévők, mert hallhattak a Népzenei Újhullám"-ról, miközben együtt és külön-külön is énekelhettek. Az est házigazdája ucs. *Birinyi József* volt, a KÓTA társelnöke, a Parlamenti Hungarikum Munkacsoport vezetője. Beszélt arról, mi a népi hangszerek szerepe az oktatásban, mindennapjainkban.

Vasárnap 16 csoport, illetve szólista szerepelt, hasonló sikerrel és változatossággal, mint az előző napon.

A délidő az **Aranypávas Együttesek Hangversenyét** hozta, majd ismét eredményhirdetés és ünnepélyes díjkiosztás következett. Zárszót, *dr. Alföldy-Boruss István*, a Magyar Rádió Zenei

Együttesek ny. igazgatója, valamint a Vass Lajos Népzenei Szövetség szakmai vezetője, a zsűri elnöke mondott.

A Fesztivál kísérő rendezvényeit, néprajzi filmek vetítése, népzenei CD-k, DVD-k, valamint kottabörze és szakkönyvek kiállítása gazdagította. De ne feledkezzünk meg arról, hogy a Kóruspódiumon népdalfeldolgozások hangzottak el a **Cantus Agriensis Kórus-sal**, *Gergely Péter Pál* vezényletével.

A Zsűri tagjai: *dr. Alföldy-Boruss István*, *Birinyi József*, *dr. Gerzanic Magdolna*, *Némethné Süveges Zsuzsanna*, karnagy, népzene kutató és *Szabó Viola*, az EKE tanára voltak.

Végül, de ahogy ezt illik hozzátenni – ebben az esetben százzal is – nem utolsósorban *Bimbó Zoltáné* a dicséret, hiszen ő az, aki évtizedek óta létrehozója, lelke ennek a csodálatos rendezvénynek, kedves munkatársaival együtt.

Dr. Gerzanic Magdolna

a Vass Lajos Népzenei Szövetség szakmai vezetője, népzene kutató

NÉPDALÉNEKLÉSI VERSENY TATABÁNYÁN

A tatabányai Kodály Zoltán Ált. Iskola és AMI rendezte az idei tanévben 2018. április 11-én a „Tizán innen, Dunán túl...” Országos népdaléneklési verseny Komárom-Esztergom megyei döntőjét.

A megmérettetésen 22 ált. és középiskola 133 tanulója vett részt szólóénekek, kiscsoport és énekegyüttes kategóriában, 5-6., 7-8. és 9-12. évfolyam korosztályban. Itt dönt el, kik képviselhetik megyénket az országos versenyen.

A versenyzőket *John Katalin*, Tatabánya Megyei Jogú Város alpolgármestere is köszöntötte. A zsűri tagjai voltak: *Pálfalvi A. János* és *László Balázs*, a Győri POK ének-zene szaktanácsadói, *Benyeczkó Ilona* és *Berki Ilona* szaktanácsadók, *Krihó Andrea*, *Petőné Novák Tünde* és *Robozné Schönfeld Zsuzsanna* ének-zene tanárok.

A területi fordulót *Saltzer Géza*, a KÓTA Nemzetiségi Szakbizottságának elnöke szervezte. A kiválóan előkészített és megszervezett megyei döntőben rendkívül színvonalas produkciókat hallhatott a közönség, és nagyon sok szép eredmény született. Az országos döntőbe jutottak:

► **Szólóénekek:**

Vodicska Dorka 5. o. és Riegler Márton 6. o.

Mindszenty József Katolikus Ált. Iskola Esztergom
Schermann Tilla 10. o.

Bárdos László Gimnázium Tatabánya

► **Kiscsoport:**

Mindszenty kiségyüttes 5. o.

Mindszenty József Katolikus Ált. Iskola Esztergom,

Fazekas Duó 6. o. Fazekas úti Ált. Iskola Tata,

Csicsergők 8. o. Móra Ferenc Ált. Iskola Réde,

„Mondd meg nekem, mit dalolsz,
megmondom, ki vagy. A bennünk
továbbreggő dallamok és foszlányaik
olyat vallanak felőlünk, amit semmi
lélekelemzés nem hoz felszínre. Bevilá-
gítanak a lélek rejtett zugaiba, ahova
másképp nem férközhetünk.”

Kodály Zoltán

Árpadosok Kiségyüttes 11. o.

Árpád Gimnázium Tatabánya

► **Énekegyüttes:**

Vaszary énekegyüttes 6. o.

Vaszary János Ált. Iskola Tata,

Pacsirták énekegyüttes 6. o.

Váci Mihály Ált. Iskola Tatabánya,

Forrás énekegyüttes 7. o.

Fazekas úti Ált. Iskola Tata,

Eszterlanc énekegyüttes 8. o.

Móra Ferenc Ált. Iskola Réde,

Pünkösdirózsa énekegyüttes 11. o.

Forgórozsa Népművészeti Központ Tatabánya

Gratulálunk a dalosoknak és felkészítőiknek!

„Kultúrát nem lehet örökölni. Az elődök kultúrája
együttötre elpárolog, ha minden nemzedék újra meg
újra meg nem szerzi magának.” (Kodály Zoltán)

Sárközyne Pomázi Ágnes

~ FELHÍVÁS ~ ZENÉS VASÁRNAP DÉLELŐTTÖK BUDAPEST MŰZEUMAIBAN 2018. október 1. – 2019. június 30. között

Szeretettel várjuk kórusaink írásbeli jelentkezését.

Vasárnap délelőtti hangversenyeket az alábbi múzeumokban tartunk:

- Magyar Nemzeti Galéria - Budapesti Történeti Múzeum

További információ: KÓTA Titkársága Budapest, 1537 Pf.: 406. Telefon: +36-30 943-0933 E-mail: kota@kota.hu

PETŐFI A NÉPKÖLTÉSZETBEN

Köztudott tény, hogy Petőfi Sándor versei annyira nagy rokonságot mutatnak a népköltészeti alkotásokkal, hogy szinte dalolni volna kedvünk elmondásuk alkalmával. Ezért volt az, hogy már kortársai is megzenésítették verseit (pl. Arany János: A toronyban delet harangoznak). Ezek a Petőfi költemények aztán futótűzként terjedtek, noha sokszor nem érték el a dallamok a szöveg színvonalát.

Komárom-Esztergom megyében is sokat ismernek belőlük. A múlt század 20-as, 30-as éveiben még ezek mellett mulatoztak a kocsmákban, kukoricafosztókban az emberek.

Petőfi Sándor a kornak valóban nagy és merész újítója volt, már az indítás éveiben is. Mind hangjában, mind témájában alapvetően újat énekelt. Mindez következett társadalmi helyzetéből, ifjú korának szenvedéseiből, és egyáltalán rövid életének gazdag élettapasztalataiból. Ebből adódott, hogy szembekerült a kor irodalmi ízlésével, szabályaival. Életsorsáról fiatalos, dacos hetykességgel, szüleinek egyszerűségéről szinte kihívó nyíltsággal írt. Mindezt kifejezte a népdalszerű hang is. Petőfi „olyan érzéseket, lírai hangulatokat kíván dalformában, vagy másféle módon kifejezni, melyek ugyancsak a népi, a plebejus világ érzései, hangulatai.” (Sötér)

E művészet nagyszerű újítása tehát, hogy a nép szemével láttatja a népet. Ezért tiltakozott a kor hivatalos kritikája, a hang létjogosultsága ellen. Egy „műtész” így írt ezekről a versekről: „Petőfi a puszták és csárdák félvadságában sínylődő embereinek nyersen durva szójárásait hozza be a magyar költészet szent csarnokába. Könyvét műveltebb, vagy csak félig művelt olvasó is bosszankodással fogja eldobni; kendertilózáskor, hol lárma nagy, tengerihántáskor és fonóházakban talán örömezt hallgatnák, s még meg is kacagnák. Póroknak, a pórok legelső osztályának énekel többnyire a költő.” Ez a kritika elsősorban a póriasságot támadja Petőfi népdalköltészetében; a valóságban azonban többről van szó; megkezdődött a társadalmi rétegek helycseréje az irodalomban. Petőfi Sándor dalaiban „úgy ír, mintha egy volna a népből, egy a millió hangból, melyen át – és átrepesve a nép annyi éneke végül tökéletes remekké válik.” (Illyés Gy.)

Dalai szájról-szájra terjedtek, miközben variálódva egészítette ki, vagy szűkítette egy-egy éneklő. Az is előfordult, hogy csupán egy sor, vagy töredékes szöveg kerül be a dalokba. Természetesen a legtöbb esetben nem is sejtik, hogy a költői óriás versét dalolják az emberek, hiszen a dallam mellett a szöveg is annyira népi, hogy senkinek nem jut eszébe, hogy irodalmi alkotásról van szó. Az is előfordul, hogy népi dallamokra éneklük Petőfi verseit, vagy csupán versrészleteket, tehát nem a versre találnak melódiát, hanem fordítva.

Mindezzel a határainkon túl élő magyarok körében *Almási István* és *Kallós Zoltán* is foglalkozott bizonyítva, hogy népünk e rétegében is élénken élnek a népdallá vált Petőfi versek: „... sok esetben igen nehéz pontos feleletet adni arra, melyik volt előbb: a vers vagy a népdal. Bizonyára kölcsönös a hatás.” (Kallós Z. Utunk 1973 január 5.)

Így tehát a népdallá vált Petőfi versek sorsa is olyan, mint a népdaloké; állandóan variálódik. Néha csupán a hangulata marad meg az eredeti költeménynek. Gyakran cserélődik természetesen a vershez kapcsolódó dallam is, ami ugyancsak sok-sok formában lelhető fel. Szinte minden falunak megvannak a sajátos variánsai, a népdallá vált Petőfi versek sorában.

Komplex módon csupán a dallamokkal együtt lehetséges vizsgálni, hiszen a melódia maga árulkodik a legjobban a terjedés útjáról, az átadó, illetve átvevő réteget illetően.

Érdekes pl. megfigyelni a „Felhők” egyik borongós hangulatú - korántsem népi hangvételű - versét, a Nem sírok én kezdetűt:

Eredeti: *Nem sírok én, és nem panaszkodom
Nem mondom én el másnak, mi bajom?
De nézzetek színtelen arcaimra,
Ott föl van írva...*

Hogy hangzik a csöpögős, limonádé dallammal terjedő, németes tempójú és melodikájú dal – amit legalábbis a megyében (Komárom-Esztergom) – gyakran énekelnek – uram bocsá -; a ballagásokon:

*Nem sírok én, és nem panaszkodom,
Ne lássák meg mások, mi bajom
(vagy: Nem segít a könny a bánaton)
Halvány arccal indulok tovább, tovább, tovább
Kedves iskolánk, jó éjszakát.*

E vers terjedése is bizonyítéka tehát Petőfi népszerűségének, de annak is, hogy a „nép” csak a szívében élővel rokon dalokat fogadta be igazán, s bocsátotta a „valódiak”, tehát a népdalok útjára.

Érdemes viszont megfigyelni az egyik legközismertebb, legtöbb variánsú Petőfi verset, az Alkú. Ez is a „Felhők” időszakában, a költő hangulati mélypontján keletkezett 1845-ben, amikor Borjád felé tartott. Útközben pattant ki belőle. A vers lényege: az öntudatos juhászlegény visszautasítja a test- és lélekvasárló aljas úr kövér erszényét. Az Alku mondandója tehát, hogy „nincs alku”

Lássuk az eredetit:

*Juhász legény, szegény juhászlegény!
Tele pénzzel ez a kövér erszény:
Megveszem a szegénységet tőled,
De ráadásul add a szeretődöt.
„Ha ez a pénz volna csak fogláló,
S még száz ennyi lenne borraivaló,
S id' adnák a világot ráadásnak,
Szeretőmet mégsem adnám másnak!”*

Neszmélyi variáns:

*Arra alá, a Bikol aljában,
Két juhász ül, kivarrott subában,
Megy a gazda, így szól az egyikhez,
Kettő közül a szegényebbikhez:
Juhászlegény, szegény juhászlegény,
Nesze pénzzel ez a kövér erszény.
Megveszem a szegénységet tőled,
Ráadásul add a szeretődöt.
Ha ez a pénz csak borraivaló volna,
Ezer annyi még a fogláló volna,
E világot adná ráadásnak,
Szeretőmet, mégse adnám másnak.
Debrecenben leégett a sövény,*

Abban égett szegény juhászlegény.
Benne égett kilenc pár ruhája,
Ráadásul kivarrott subája.
Barna kislány kerüli a sövényt,
Keresi a szegény juhászlegényt,
Barna kislány, hiába kerested,
Mert rég megégett, ki téged szeretett. –

Hát gyere velem, mutasd meg a sírját,
Hagy öntözsem könnyeimmel hantját,
Hagy teremjen rózsát, ne csak bimbót,
Mert az nékem, igaz szeretöm vót.

A legszembetűnőbb változás, hogy a tipikusan alföldi költő verse, asszimilálódik a vidék domborzatához, mert Bikol egy magas hegy a Gerecse oldalán, ahol egy kis major volt.

A szereplők számát megtoldja a népi fantázia, hogy még feltűnőbb legyen a szegényebbik juhászlegény erkölcsi nagysága a módos gazdával szemben.

A második, harmadik szakasz tartalmilag megegyezik Petőfi csodálatosan tömör versével. Furcsa azonban, hogy a következőkben egyszerre Debrecenbe röpit bennünket a gazdag népi képzelet. Minden valószínűség szerint, az Alföldről vidékünkre került – „szógának” szegődött – emberek hozták magukkal. Tulajdonképpen ez a szagot az átcsapás, műfaji átcsapást is jelent; a lírából egyszerre balladai esemény sorba csöppenünk.

Míg Petőfi erkölcsi győzelemben hagyja a maga szegény juhászlegényét, addig a nép tovább bonyolítja a szegény ember sorsát, ugyanis, aki ellentmond a gazdának, annak el kell pusztulnia ruháival, s a vagyonértékű kivarrott subával együtt.

Az igaz, a hű szerető – akiért feltehetően el kellett költöznie a szegény juhászlegénynek e világból – megkeresi kedvese sírját, hogy könnyeivel rózsává érlelje az ott nyíló bimbókat. Sajnos! Mert bizony a barna /kislány/, a könnyekkel öntözött hant, ami rózsát terem, már nem Petőfi hangja, s nem is népdal, hanem a századvégi csöpögős magyarnóták stílusa.

Az utolsó sor némileg kárpótol bennünket, visszazökkent a népdalok világába: „Mert az nékem igaz szeretöm vót”.

Érdemes az Alku egy másik (Dr. Barsi Ernő által gyűjtött) dunántúli, rábapatonai változatát megfigyelni:

Későn este, tele hódvilágnál
Két legény ül a domb oldalánál.
Mikor ezek ketten beszélgetnek,
Azt mondja a gazdag a szegénynek:

Halod-e te szegény juhászlegény
Tele pénzzel ez a kövér erszény.
Megvenném a szegénységet tőled,
Ráadásul adnád szeretődöt.

Ha jez a pénz lenne csak foglaló,
Ezerannyi meg a borra való,
E világot adnák rájadásnak
Szép szeretöm mégsem adnám másnak.

És most következik az alapvető változás. Itt ugyanis nem találunk újabb esemény sorot, mint a neszmélyi variánsban, hanem a konklúzió levonását:

Mer' ez a pénz mégis csak elfogyna;
Sem szeretöm, sem pénzem nem vóna.

Akkor lennék én igazán szegény,
Szegény legény, szegény juhászlegény.

Mennyi bölcsesség, hány közmondásnak összefoglalása e tanulság levonása: mi az igazi gazdagság, a pénz nem boldogít stb. Mindezt alátámasztva a szegény-nek, mint jelzőnek többszöri ismétlésével. Ezt a versszakot „valódi”-nak érezzük úgyis, hogy Petőfi is írhatta volna, de úgyis, mintha népdal lenne.

Végezetül - a teljesség igénye nélkül -, álljon itt néhány nagyon népszerű Petőfi vers-variáns Komárom-Esztergom megyéből:

A szerelem, szerelem... című így hangzik Neszmélyen:

Elmegyek az ácshoz fejfát csináltatni.
Aranyos betűkkel a nevem felíratni.
Aranyos betűkkel, sej, haj azt íratom rája:
Itt nyugszik egy szerelemben elhervadt virágszál.

A megyében sok szlovák és német ajkú ember él. Érdekes, hogy a közismert szlovák (magyar szöveggel is énekelt) Árványhaj lengedez ... című dalban is megtaláljuk e Petőfi vers néhány sorát, de főként alaphangulatát:

...Ha meghalok, temetőbe vigyetek.
A síromra csak egy fejfát tegyetek.
A fejfámra csak ez legyen ráírva:
Én is voltam hű szerető valaha.

Csodálatosan szép kisterces, tipikusan szláv dallammal szokták énekelni. Nincs lakodalom, vagy egyéb összejövetel, hogy a magyaroknál is el ne énekelnék, annyira közkedvelt.

A Boldog éjjel c. Petőfi vers így variálódik Komárom-Esztergom megyében:

Nem jó csillag lett vóna énbélülem,
Nem maradnék, nem ragyognék az égen.
Nem köllene nékem az a magos ég,
Minden este a babámhó elmennék.

Csillag, csillag, mind lehullott a födre.
Nincs szeretöm, már elhagyott örökre.
Ha elhagyott, verje meg a teremtó,
Én se leszek igaz szívű szerető.

A Hortobágyi kocsmárosné 3. szakaszát így dalolják a megyében:

Ez a világ egy nagy csárda, de magos
Benne a sors egy örökös csapláros.
Nem tudom, mivel keveri italom,
Oly savanyú, hogy magam sem ihatom.

Kocsmárosné, cukrozza meg a borát,
Adja nékem feleségnek a lányát.
Savanyú bor, de ídes az ú csókja,
Véle járok minden este fonóba.

Olyasmivel is találkozik a népdalkutató, amikor csupán egy-egy szó, vagy maga a hangulat – mármint az eredeti vers hangulata – ihleti meg a nép-

dalok kitalálóit. Mindehhez a dallam is hozzájárul. A közismert Távolból c. vers egyik legelterjedtebb örököse nálunk a Kis csónakom leng a Duna habján kezdetű, tipikusan a XIX. sz. végi műdalszövegű ének. Azonosság az eredetivel csupán a dallamvariáns, a hangulat, a ritmus, esetleg a Duna:

*Kis csónakom leng a Duna habján,
A szeretőm áll a túlsó partján.
Csipkés kendőt lobogtat feléje,
Integet, hogy evezek eléje.*

(A variánst több, mint 40 éve gyűjtöttem. Sajnos a sok évvel korábban, még Jugoszláviából hozzánk került csöpögős, zeneileg korántsem kifogástalan kazetták egyik slágerdala lett. Ezért nem találtam célszerűnek hosszabb változat közlését.)

Nagyon érdekes azonban, egy vértesszőlősi balladatöredék, ami ugyancsak e dal variánsa, funkciója pedig a gyermekringatás volt:

*Duna mellett van egy kis házacska,
Abban van egy megvetett ágyacska.
Benne fekszik egy barna menyecske,
Mellette a gyermek a bölcsőbe'.*

*A lábával csak úgy rindogatja,
A szájával csak úgy csicsigatja;
Csicsij beli, altatlak babácska,
Szezelemből jöttél e világra.*

Ismétlésnél:

*Csicsij beli, te csiplave gyeckó,
Ti szi bolo u ciganya seckó (fon.)
(Csicsij beli, te taknyos gyermek,
Aki minden cigányé voltál. Szabad fordításban!)*

Valami rémtörténetre enged következtetni ez a változat, feltehetően bővebb volt korábban. Érdekessége, a lelőhely jellemzője, a nyelvek keveredése: *Igyem do Tati, gyerekkabát kupity.
Bolo három óra stb. (fon.)*

Hogy aktuális-e ma erről beszélni, hiszen már verset vagy könyvet is egyre ritkábban vesz kezébe az emberek többsége. Mégis, a vidéket járva, a zsúri igen gyakran találkozik a – népdalok között –, egy-egy Petőfi-verssel. Az éneklők, sok esetben nem is sejtik, hogy ez egy Petőfi-vers variánsa.

Természetesen e kis tanulmány, a Petőfi versek útjának kutatásában, töredék csupán. De a vizsgálódás bizonyítja, hogy a nagy költő valóban ott él az emberek szívében. Dalait ma is szeretik, éneklük, s ezzel hozzájárulnak ahhoz – tudatosan és öntudatlanul –, hogy Petőfi tüze örökre lángoljon közöttünk.

Dr. Gerzanics Magdolna

a Vass Lajos Népzenei Szövetség szakmai vezetője

A JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI FELNŐTTKÓRUSOK 28. ALKALOMMAL KÖSZÖNTÖTTÉK A ZENEI VILÁGNAPOT

Mezőtúron 2018. szeptember 30-án, szombaton, immáron 28. alkalommal rendezte meg a Megyei KÓTA Felnőtt-énekkari Bizottsága a helyi szervezők, illetve a Mezőtúri Petőfi Dalkör segítségével Zene Világnapja tiszteletére a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Felnőttkórusok XXVIII. találkozóját, ünnepi hangversenyét. Hiányoztak a Szolnoki Kodály Kórus és Szolnoki MÁV Férfikar tagjai, akik a székesfehérvári kórusversenyen öregbítették megyénk hírnevét, sajnáljuk, hogy a Bartók Kórus egyéb szereplési vállalása, illetve a Tiszaföldvári Férfikar külföldi szereplése miatt nem lehetett közöttünk. Örömteli azonban, hogy minden évben jelentkezik egy-egy újonnan alakult énekkar a megyében, így együtteseink száma gyorsan nő, és nem csökken.

Herczeg Zsolt, Mezőtúr város polgármestere köszöntötte a résztvevő tizenhárom énekkart, a jubiláló Felnőtt-kórusokat, illetve Markót Imrét, Törökszentmiklós polgármesterét, Huber Ferenc urat, Fegyvernek város volt polgármesterét, Vajna Katalin Csokonai alkotói díjas karnagyot, a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei KÓTA Felnőtt-énekkari Bizottságának elnökét, Kávási Klárát, a Petőfi Dalkör örökös karnagyának, Kávási Sándornak a

lányát, Mezőtúr város jelen lévő képviselőit, intézményvezetőit és a szép számú érdeklődő közönséget. Herczeg Zsolt és Vajna Katalin adták át a részvételt igazoló okleveleket, illetve a Mezőtúron készült, kreatívan díszített kerámia vázákat a fellépő kórusok karnagyainak.

Elsőként a megalakulásának 145. évfordulóját ünneplő **Mezőtúri Petőfi Dalkör** lépett a színpadra *Karsai Krisztina* karnagy vezetésével. Műsorukon Lassus: Ünnepelni jöjjetek című alkotása szépen kötött dallamívekkel szölt, Fasang Árpád: Palóc népdalok kórusműve után a hangulatos „Három boros nótá” című népdalfeldolgozás csendült fel stílusos kísérettel, melyet szerzője, *Sörös Erzsébet* kísért ceterán. A jubiláló kórust minden jelen lévő énekkar ajándékokkal köszöntötte. A Petőfi Dalkör zászlójára a mezőtúri Mongol - Agrár Zrt. Népdalkör vezetője: *Seres Attiláné* a következő Kodály gondolat felidézésével kötötte fel emlékszalagját:

„Hisszük, hogy az emberiség boldogabb lesz, ha megtanul zenével méltóképpen élni. S aki csak valamit is tesz ez irányba, már nem élt hiába.”

Másodikként a **Jászszentandrás Kamarakórus** (karnagy: *Bonyár Judit*) következett, akik megalakulásuk 20. évfordulóját ünneplik ebben az évben. Előadásukban Kodály Zoltán: A juhásznak, Éva szíve, Éva, Bárdos Lajos: Menyasszony, vőlegény, illetve Wolf Péter: Ave Maria című műveit hallhattuk 12 női énekes előadásában egészséges kórushangzással, Agócsné Balogh Mónika szép hangú szólójával. A jubiláló női kamarakórus „meglepetés” számát, az olasz Dona la pacse kezdetű dalt, egy éppen náluk vendégeskedő sardíniai zenész barátjuk, Piero Floris tanította be, aki a kórust gitáron, szájhar-

monikán is kísérté, illetve szólistaként is bemutatkozott. A békéről és a barátságról szóló dal könnyedén, megható őszinteséggel hangzott el.

Törökszentmiklósról érkezett a két éve alakult **Sanctonicolaum Kórusban** 21 nő és 7 férfi énekelt (karnagy: *Csikiné Lukszics Ágnes*). Friderici: Baráti köre jó tempóban, meggyőző kórushangzással csendült fel, Delibes: O salutaris hostia című műve hittel, stílusosan szólt (dicséretes Turba Gabriella szoprán szólója), Csajkovszkij: Altatódala után Händel: Canticum jubilo című alkotását lendületes előadásban hallottuk. Zongorán kísért: *Patóné Vertig Éva*.

A jászberényi **Lehel Vezér Gimnázium Férfikara** középkori népdalénekekkel: (Domine ad adiuvandam) köszöntötte közönségét. Charpentier – Varga László Te Deumát Karai József: Két tétel a kuruc szvitből követte, majd Cohan: Hallelujah című kórusát Bartókiné Kocka Éva új szövegével hallhattuk. Karnagyuk: *Deméné Ilonka Gabriella* a közönséget is bevonta a mű megszólaltatásába.

Sajnos, a fegyverneki **Mirella Kamarakórus**, karnagy: *Varga Gabriella*, technikai problémák miatt nem tudott fellépni, pedig megalakulásuk óta minden találkozón énekeltek.

Törökszentmiklósról két kórus is részt vett a találkozón, méltán büszke lehetett rájuk a koncerten is jelen lévő polgármesterük. A város másik vegyeskara, a **Salve Regina** éneklő közösség (karnagy: *Szekeres József*) jellemzően egyházi művekből állította össze műsorprogramját: Bárdos Lajos: Szentlélek Isten szállj le ránk, Arcadelt Ave Maria, Francesco Rosselli: Adoramus te Christe, és Halmos László: Jubilate Deo, omnis terra kezdetű kórusaival vívta ki a közönség elismerését. Meggyőző passz-tell kórushangzással énekelte választott műveit a tíz női, és 6 férfi énekesből álló együttes.

Jászkisérrel érkezett Felnőttkórusok megyei bemutatójára a **Pedagógus Női Kar**, akik idén ünneplik megalapításuk 20 éves jubileumát. Karnagyuk: *Gócza Lászlóné*, a női kart zongorán Farkasné Szőke Tünde kísérte. Dobray István: Dunántúli népdalok, J. Brahms – Dr. Varga Károly: Bölcsődal, Balázs Árpád: Mátyás király dicsérete és Ifj. Somorjai József: Trubadurmollban című alkotásaival léptek a közönségük elé. Kevés, de annál lelkesebb tíz női énekes és vezetője ünnepelte Mezőtúron az ének-kar megalakulásának évfordulóját.

A **Jászapáti Városi Vegyeskar** már 30 közös évet mondhat magáénak, karnagy: *Dr. Réz Lóránt*. Az együttesben most 18 női, és hét férfi énekest hallhattunk, előadásukban Népdalcsokor – Bartók Béla gyűjtéséből, Bárdos Lajos: Idők vezére, H. Lopson feldolgozásában a Dona Nobis Pacem kezdetű kánon és Gershwin: Szóljon a zene című alkotásai szóaltak meg *Farkasné Szőke Tünde* zongorakíséretével.

A Szolnokról érkező **Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Karnagyok Kamarakórusa** (karnagy: *Vajna Katalin*) előadásában G. Croce: O vos omnes

kezdetű, mély fájdalmat közvetítő reneszánsz művét hallhattuk, majd Monteverdi: Scherzi musicali című, hat tételből álló, a tavasz és a szerelem diadalát ünneplő kórusművei csendültek fel *Almainé Szabó Gabriella* hiteles zongorakíséretével.

Örvendetes, hogy egyre több új ének-kar alakul a megyében! A mezőtúri **Vivace Kamarakórus** (hat fiatal női és férfi énekes) is most mutatkozott be először a megyei fesztiválon, karnagyuk: *Csiderné Csizi Magdolna*. A kamarakórus Praetorius: Szép vagy muzsika című művére vonult be, majd Ismeretlen szerző: Tourdillon, Palestrina: Sicut servus (42. zsoltár), Bárdos Lajos: Este van már, Dixon: Lollipop című kórusműveinek magas színvonalú előadásával örvendeztette meg hallgatóságát.

Megalakulásának 40. évfordulóját ünnepli 2018-ban a jászberényi **Székely Mihály Kórus**. A megyei találkozóra Kodály Zoltán – Dr. Varga Károly: Horatii Carmen, Saint-Saëns: Tollite Hostias (nagyszerű, meggyőző Allelujával lezárt), Farkas Ferenc: Pataki diákdalok hangulatosan előadott teteleit és Karai József: Estéli nótázás című műveit hozták (karnagy: *Vlaszati Erika*, zongorán kísér: Farkasné Szőke Tünde). A kórus soraiban több új kórustagot fedezhettünk fel a tizenhat női és nyolc férfi énekes között.

A kisújszállási **Phoenix Vegyeskar** (karnagy: *Lór-Kerekes Ágnes*) műsorán J. E. Moore Jr.: An Irish Blessing, Daróci Bárdos Tamás: Muzsikás dal, F. Schöggel: A tréfás pisztráng, Randy Stonehill: Shut de dö című, igényes kórusművek szerepeltek. Kiegyenlített kórus-hangzás, ötletes megvalósítás, változatos dinamika és formálás jellemzte előadásukat.

A hangversenyt a **Palotásy János Vegyeskar** (karnagy: *Ecsedi Péter*, zongorán kísért: *Farkasné Szőke Tünde*) zárta Jászberényből. Erkel Ferenc: Éljen a haza! című kórusművét meggyőző erővel énekeltek, ünnepélyes méltósággal szólt Szokolay Sándor: Áldjuk Isten nagy kegyelmét! című kórusműve, életszerű volt Vavrincez Béla: Széles a Balaton kezdetű, illetve Bárdos Lajos: Dana-dana című népdalfeldolgozásának előadása.

A hangversenyt a vacsora és a Baráti est követte, ahol a résztvevő énekkarok a „könnyebb fajsúlyú” repertoárjukból adhattak elő hangulatos, népszerű műveket, műsorokat mindenki örömére. A Baráti est közös táncval folytatódott, amíg bírták a résztvevők.

A rendezvény megvalósulását támogatták a következő szervezetek:

- a 25 éves Nemzeti Kulturális Alap, illetve az Emberi Erőforrás Támogatáskezelő,
- Megyei KÖTA Felnőtt- énekkari Bizottsága,
- Mezőtúr Város Önkormányzata,
- a Mezőtúri Intézményellátó és Ingtatlankezelő Közhasznú Nonprofit Kft.
- a Kossuth Lajos Magyar- Angol Két Tanítási Nyelvű Ált. Iskola,
- és a Bárdos Lajos Alapfokú Művészeti Iskola.

Köszönjük támogatásukat! A rendezvény a KÖTA Bázis-rendezvény-sorozatának része volt.

A krónikás gratulál a Jász-Nagykun-Szolnok megyei Felnőttkórusok 28. találkozóján fellépő kórusoknak, a következő, XXIX. találkozó várhatóan 2019. szeptember 28 -án Martfűn lesz, a nemrég felújított Múvelődési Ház és Könyvtárban. 2020- ra pedig a törökszentmiklósi énekkarok, illetve a 300 éves Törökszentmiklós város meghívásának tehetünk eleget a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Felnőttkórusok XXX. Találkozóján.

Szolnok, 2018. 10. 17.

Vajna Katalin

HERÉNYI ISTVÁN:

SZEMTŐL SZEMBEN A KARNAGGYAL, AVAGY KÓRUSOK HÁTULNÉZETBEN

Egy amatőr kórista vallomásai

*Második javított változat
(az olvasók észrevételeinek felhasználásával)*

Befejező rész

A KÓRUS ÉLETCIKLUSA ÉS DRÁMAI VÁLTOZÁSOK A KÓRUS ÉLETÉBEN

A bemutatkozásban említettem, hogy Szekeres Ferenc halálával a Budapesti Madrigálkórus karrierje is véget ért: megszűnt a kórus létezni. Tipikusnak mondhatjuk — legalábbis több példát ismerek —, hogy az alapító karnagy visszavonulásával a kamarakórus megszűnik.

Ha a kórus nem szűnik is meg, a karnagyváltás akkor is drámai változásokhoz vezethet: más módszerek, más követelmények, más repertoár. Lehetnek olyan kórustagok, akinek ez tetszik, de lehetnek olyanok is, akiknek annyira nem, hogy ott hagyják miatta a kórust. Nagyobb kórusok, vagy intézményi (például egyházi) kórusok könnyebben élnek túl a karnagyváltást.

A jó kórusmunkához nyugalom kell. A változások mindig megbolygatják ezt a nyugalmat. Ha változik a próbák helyszíne, vagy időpontja, az is okozhatja kórustagok elvesztését, de persze jöhetnek is újak. A Lutherániában és a Madrigálkórusban sem változott soha a próbák időpontja, de a Madrigálkórust is érzékenyen érintette, amikor a Vigadó felújítása miatt új helyszínt kellett keresni a próbákhoz.

Nem lehet rendes munkát végezni olyan kórusban, amelyik „átjáró ház”, azaz sűrűn cserélődnek a kórustagok. Mindig mindent újra kell tanulni, a tudás nem tud elmélyülni, közösség nem tud kialakulni. Másrészt viszont, ha a kórusba nem jönnek új tagok, akkor az megöregszik és kihal. Nagyon jó olyan együttesben énekelni, ahol a felnövő gyerekek szülei mellett találnak helyet a szólamokban.

Minden kórus életében lehetnek virágkorok, esetleg másod virágzások, de sajnos lehetnek hanyatló korszakok, sőt válságok is. Ilyenkor nem kellene közönség elé állni. Nagyon fájó érzés korábban virágzó kórust a színpadon látni, ahogyan vegetál, haldoklik. A krízis helyzetek intim dolgok, nem tartoznak a nyilvánosságra.

Mint minden közösség életében, a kórusban is lehetnek konfliktusok. A személyes konfliktusokkal most nem akarok foglalkozni, az azonban gyakran fordul elő, hogy szembe kerülnek a próbapártiak az előadás pártiakkal. Az előbbiek fontosabbnak tartják azt, hogy csak alaposan megtanult művekkel álljanak közönség elé még akkor is, ha ezzel a fellépéseik száma nagyon kevés lesz, az utóbbiak viszont szerepelni szeretnek, és nem nagyon zavarja őket az, hogy tudásuk még hagy kívánnivalót maga után. Én az előbbiekhez tartozom, és ha valamely művet nagyon sokáig próbálunk, és úgy érzem, hogy már tudom, akkor is megpróbálok valami célt tűzni magam elé: még fölényesebb tudással, még kevesebb kottába tekintéssel, szebb hangszínnel, a többi szólamra való még nagyobb odafigyeléssel próbálok énekelni. Nagyon sokat álltam (ültem) már közönség előtt, ami már önmagában nem nagyon hoz lázba. Az igényes munka viszont érdekel, kíváncsi vagyok, hogy mit tud kihozni a karnagy az amatőr kórustagjaiból és megszületik-e a csoda az előadáson?

Talán a legdrámaibb esemény egy kórus életében a kóruszakadás, amikor egyes tagok kiválásával új kórus alakul. Halottam már több ilyen esetről is, de — akaratlanul — magam is egyik előidézője voltam egy ilyennek. A kórus nem amőba, hogy osztódással szaporodjék. Az utód kórusok mindig gyengébbek, életképtelenebbek, mint az eredeti. Az én esetemben a kóruszakadást követően egy darabig mindkét kórus munkájában részt vettem, hiszen ide is és oda is húzott a szívem első sorban a személyes kapcsolatok miatt, de a munka miatt is. Később azonban választanom kellett, mert a két kórus közötti konfliktust nem tudtam áthidalni. A kórus, amelyből kivált a másik, soha többé nem tudott a korábbi színvonalra emelkedni, de a másik is csak látszateredményeket tudhatott magáénak. Óva intek minden lázadó kórustagot az ilyen mozgalmak kiérettétől. Inkább távozzék békével és keressen magának másik kórust!

A KÓRUSMOZGALOMRÓL

Szinopszis:

A hagyományos népi éneklésmód gyakorlatával még ma is találkozhatunk kocsmákban és egyéb vendéglátó ipari egységekben.

Jellemzi:

- a kollektív jelleg (a nótákat senki sem tudja pontosan, ezért részben a jelenlévők emlékeiből szedik össze, részben rögtönöznek),
- a szabad előadásmód (az előadók nem ismernek kötöttséget sem a dallam, sem a ritmus sem pedig a szöveg vonatkozásában),
- a zene bensőséges élvezete (a produkciót kizárólag az előadók élvezik a hallgatóság sohasem).

A hagyományos népi éneklésmód mélyen él a nép szívében. Amatőr kórusaink szinte sértetlenül mentették át eredményeit a mai előadó-művészetbe.

A dalárda egyszerűbb zeneművek előadására összegyűlt társaság. A dalárdában a többszólamúság csak spontán és nem kívánt jelenség. A dalárdából alakultak ki a későbbi kórusok szőlőmai.

A kórus énekesek strukturált gyülekezete. A struktúrát a szőlőmai adják. Minden szőlőmai mást énekel (mint ami a kottában írva van) és ezért zavarják egymást. Ezen kezdő kórustagok úgy segítenek, hogy befogják a fülüket és ezzel függetlenítik magukat a többiektől, sőt a karnagytól is. Gyakorlottabb énekesek ugyanezt a hatást a fül befogása nélkül is képesek elérni. Ennek ellenére spontán tendenciákat figyelhetünk meg a szőlőmaikon belül arra, hogy hasonló hangokat énekeljenek. Ezt nevezzük, imitációnak. Nem tévesztendő össze az intonációval.

A rendszerváltás óta nem lehet olyan értelemben kórusmozgalomról beszélni, mint az azt megelőző időkben. Fiatalabb éveimben szinte minden iskolának, üzemnek, művelődési háznak volt saját kórusa. A fenntartó ingyen biztosította a próbatermet, lehetőséget nyújtott fellépésekre (például a különböző ünnepségeken) és egyéb módon is (például utaztatás, kották és egyen öltözet beszerzése) támogatta a kórus munkáját. Elég sok kórustalálkozót, kórusversenyt szerveztek idehaza is és külföldön is.

A rendszerváltással sok minden megváltozott. Sok kórusnak fizetnie kell a próbateremért, vagy megtúrt „szegény rokon” lett egy iskolában, művelődési központban, vagy egy gyülekezetben. Nem ritka, hogy a kórustagoknak tagdíjat kell fizetniük azért, hogy énekelhessenek. A fellépési lehetőségek köre is beszűkült, gyakran a helyszínért is terembérlést kell fizetni, vagy templomban kell énekelni, ami viszont a műsor összeállítását korlátozza. Nem meglepő, hogy sok kórus meg is szűnt ezek után.

Kivételes helyzetben vannak az egyházi kórusok, amelyek talán nincsenek is mindig tudatában a szerencsésüknek: a próbáknak helyet adnak a gyülekezeti helyiségek, fellépni pedig szinte minden vasárnap lehet. 52 vasárnap fellépési lehetősége egy évben amatőr kórus számára olyan sok, hogy azt nem is lehet mind kihasználni.

Megváltozott és lecsökkent a zenehallgató közönség is, ma kevesebben tanulnak zenét, mint a Kodály-korszakban, az iskolákban is visszaesett az énekezők száma. Nehezebb közönséget szervezni a hangversenyekre.

Van azonban néhány dolog, ami nem változott.

Az egyik ilyen, hogy ha egy kórustól 15 perc műsort kérnek, akkor szinte biztos az, hogy 20-25 percnél hamarabb nem hagyja el a pódiumot. A szőlőmai varázsa rabul ejti őket és nincsenek tekintettel a közönségre, aki már a következő kórust látna szívesen, vagy a szünetet várja. Nem hazai jelenségről van szó: a Budapesti Madrigálkórusral adtunk gálaműsort Montreaux-ben is és Arezzo-ban is a kórusfesztiválokön (külföldön hivatásos kórusként szerepeltünk, így a fesztiválokön „versenyzőként” nem is indulhattunk volna), de a mi programunkra mindig minimum egy óra késéssel került sor.

Soha nem fogom elfelejteni azt a magyarországi kórusfesztivált, amelyre valaki meghívott egy amatőr francia kórust (valószínűleg Franciaországba szeretett volna utazni az illető). Ez a kórus francia népdalokat adott elő egy szőlőmaiban, hangszeres (szájharmonika és gitár) kísérettel. Mindössze 3 népdalt énekeltek, de ezek mindegyike (feltehetően) 200-300 versszakból állhatott. Kíméletből (?) csak a strófák töredékét tűzték ezúttal műsorra (a refrént mindig gondosan megismételve). Rettenetesen élvezték a jópofa szövegeket (amelyek a franciául nem tudó közönség számára örökké rejtve maradtak), de az éneklés tisztaságára és a hangszerekre nem sok figyelmet fordítottak. Annyi ideig voltak a szőlőmaidon, mint 3 másik kórus együttesen. A közönség tükön ült és fergeteges tapssal honorálta meg, amikor vége szakadt ennek a lidércnyomásnak. Ők kedves mosolygással vették tudomásul az „ünneplést”...

A kórustalálkozók nem tudnak lemondani az összkarról, pedig a valóságban ez — mint zenei élmény — katasztrófális. Nézzünk szembe a valósággal! Felterelnek a 40 főre méretezett szőlőmaidra 200 énekest. A karnagyot persze ilyenkor is csak 40-50 látja. A kórusok felkészültsége igen eltérő: az összkart vezénylő karnagy általában megtanítja a művet a saját kórusának, de a többieknel előfordulhat az is, hogy csak a szőlőmaidon látják először a kottát (szerencsétlenebb esetekben abból sem jut mindenkinek). Próba általában csak egy van, ahol legfeljebb 2-3 alkalommal lehet végigénekelni a művet. A karnagy ideges, mert 200 énekest nem olyan könnyű irányítani, mint 40 főt (lehet, hogy a karizmája csak 40 főre méretezett). Akik először találkoznak a karnaggal, azok nem értik, vagy félreértik a gesztusait és az instrukcióit, a poénjaira sem a kívánt módon reagálnak. Ettől aztán a karnagy esetleg agresszívvé válik. Eközben a hátsó sorokban a helyzet fonákságain humorizálnak jó és kevésbé jó élceket sütögetve. Ezek után érthető, hogy az összkart zenei produkcióként kevésbé értékelhető. Meglepetéssel hallottam viszont olyan visszaemlékezéseket, amelyek „életre szóló”, vagy „egyedülálló” élményként emlegettek ilyen alkalmakat, amelyeken magam is ott voltam és nagyon kiábrándítóan találtam (ízlesek és pofonok különbözőek).

A kórustalálkozók nagyon jó ötletnek tartom, mert összehozza a hasonló érdeklődésű amatőröket, akiknek így módjuk nyílik megismerni egymást, egymás munkáját és sokat tanulhatnak is egymástól. Jó az is, ha lehetőség adódik arra, hogy szakemberek mondjanak véleményt egy-egy kórus munkájáról, bátorítsák és terelgessék jó irányba őket, de nem szívesen vettem részt kórusversenyeken (utoljára is még a rendszerváltás előtt). Objektív értékelés természetesen nem létezik, de a többször tapasztalt „politikai döntések” kiábrándítóak voltak. Ha egy kórus korábban már ezüst fokozatot ért el, akkor egyrészt ennél gyengébb minősítést nem illet adni neki, másrészt előbb-utóbb elérte az aranyat, bármilyen volt is a teljesítménye (hasonlóan a katonai előléptetésekhez). Sokszor a karnagy szakmai tekintélye is befolyásolta a kórus értékelését. Úgy gondolom, hogy nem a versengésre kellene helyezni a hangsúlyt, hanem a kórusok közötti baráti kapcsolatok erősítésére, ápolására. Könnyebben állnak közönség elé a kórusok, ha nem kell teljes programot énekelniük, hanem — társulva más kórusokkal — csak fél, vagy harmad programot kell hangversenyképes állapotba hozniuk.

A minősítésnek csak akkor van értelme, ha annak alapján honorálni, vagy támogatni szeretnék a kórusokat. A pénz azonban könnyen megmérgezheti az amatőr szellemet. A minősítés nélküli szakmai értékelés segíti a kórusokat abban, hogy objektívabban lássák saját erőnyeiket és hibáikat.

A zeneiskolát befejező, de nem zenei pályára készülő amatőr zenészek legkönnyebben kórusokban találnak lehetőséget zenei tanulmányaik kamatoztatására. Nagyon fontosnak tartom ezért a kórusmozgalom támogatását.

ZÁRÓ GONDOLATOK

Élt a múlt században egy világjáró magyar matematikus, aki attól félt, hogy hosszú cikkeit esetleg nem olvassák végig, elrejtett egy-egy ilyen mondatot a sorok között: „Aki eddig elolvasta, jelentkezhet nálam 5 dollár jutalomra”.

Jelen írásom nekem is hosszabbra sikerült, mint eredetileg gondoltam: sok év, sok kórus, sok karnagy, sok élmény és tapasztalat. Mindig újabb gondolataim támadtak, hogy még ezt is le szeretném írni, meg azt is. Lehetséges, hogy amit az olvasó most a kezében tart, az nem is a legvégső változat, mert előbb-utóbb készítenék újabbat, hogy még kiegészítsem, vagy átírtam (esetleg éppen olvasóim reakciói miatt).

En sem hiszem azt, hogy mindenki, aki belefogott dolgozatomban elolvasásába, az el is érkezett ideig. Mivel azonban a dollárok hadilábon állnak, őket csak köszönetnyilvánítással „jutalmazhatom”.

Nyilván lesznek olyanok, akik szörnyülködni fognak ennyi dilettantizmus olvasásán, de biztos vagyok benne, hogy lesznek olyanok is, akik örömmel fedezik fel saját tapasztalataikat és véleményüket a sorok láttán, annál is inkább, mert — mint azt már korábban is említettem — nem szorítottam pusztán a sajátjaimra, hanem a hosszú évtizedek során gyűjtöttem másoktól is. Bátran leírtam olyan véleményeket is, amelyeket profiktól hallottam (és persze én is egyetértettem velük), de ők féltek kinyilvánítani, mert attól tartottak, hogy „leamatörözik” őket. Én büszkén vállalom, hogy amatőr vagyok, így nem féltem leírni ezeket sem. Amatőr vagyok, aki szeret énekelni és muzsikálni. Soha nem kérdeztem azt, hogy mennyit fizetnek: ha elvállaltam valamit, akkor azt jókedvemből tettem.

Vitatkozni nincs értelme, hiszen azt nyilván senki sem vitathatja, hogy én ezeket tapasztaltam és azt sem, hogy nekem ez a véleményem. Érdekes lenne viszont összegyűjteni olvasóim tapasztalatait és véleményét, hogy oda tehessem a magamé mellé. Biztatok is tehát mindenkit, aki úgy érzi, hogy szívesen hozzászólna, küldje el sorait levélben, e-mail-ben, stb! Ha nem ismerjük egymást, akkor arra is kérem, hogy röviden mutatkozzék be: legalább azt írja meg, hogy honnan származnak az ő tapasztalatai és mire alapozza a saját véleményét!

Azt szeretném megkönnyíteni, hogy mindazt az örömet, amelyet a kórusokban én átéltem, mások is megtapasztalhassák. Az amatőr kórusnak csak akkor van értelme, ha a kórustagoknak örömet szerez az éneklés, a karnagnak a vezénylés és a kórusmunka, a hallgatóságnak pedig az előadás.

Mindezek után azt kívánom minden énekelni szerető kedves olvasómnak, hogy tapasztalja meg, hogy milyen egyszerű dolog kórusban énekelni!

Budapest, 2016. november 25.

ÉNEKLŐ IFJÚSÁG EGY DIÁK SZEMÉVEL

Iskolánk énekkara április 5-én, csütörtökön részt vett az “Éneklő Ifjúság” nevezetű, mondhatni nemzetközi hangversenyen! Nem az idej alkalom volt az első, hogy iskolánk tiszteletét tette ezen az igen nívós rendezvényen, de az idej alkalommal voltak a legtöbb! A vegyeskart többek között 7 fiú is erősítette! Pár diákot meg is kérdeztünk az élményekről!

Sárosi Karina (9. A)

“Én nagyon jól éreztem magam a versenyen! Nagyon erős kórusok énekeltek előttünk így nagyon izgultam, hogy mit fognak szólni a mi leánykarunkhoz a többiek, de amikor felálltunk a színpadra éreztem, hogy jók vagyunk és nincs miért aggódni! Megcsináltuk! Aztán jött a vegyes kórus! Ott voltak kisebb megingások, de egyébként én jónak éreztem! Gratula a csapatnak, szerintem mindenki megérdemeli!”

Kis László (10. C)

“Nagyon komoly kórusok voltak jelen rajtunk kívül is, így egy-egy produkció után összenéztünk a srácokkal és csak ennyit kérdeztünk: “miért vagyunk mi itt?!” Szerencsére azért nekünk is volt bizony mit megmutatnunk, és mikor a lányok felléptek a színpadra (ugyanis női karunk külön is indult) én személy szerint azt éreztem, hogy sínen vagyunk... Ügyesek voltak a lányok!” Bizony nagyon ügyesek voltak, hiszen EZÜST MINŐSÍTÉST kaptak a neves zsűritől! Gratulálunk az eredményhez!

Jankovics Zsófia (11. D)

“Először nagyon izgultam, hiszen volt egy iszonyatosan erős Litván leánykar is, de a végére már megnyugodtam, hiszen mi is remekül teljesítettünk! Ezek után már inkább csak izgatottan vártam a végeredményt! Megérte, hiszen nagyon szép helyezést értünk el!”

Doszpod Liliána (12. B)

“Nagyon jól éreztem magam az egész versenyen! Egy fantasztikus csapat jött össze, mindenki jó fej, kedves! És persze az éneklés is király volt!”

A Széchenyi diákszem szerkesztősége is gratulál a kórusnak, hiszen vegyeskarban is sikerült EZÜST MINŐSÍTÉST SZEREZNIÜK! Sok sikert kívánunk a továbbiakban is minden résztvevőnek!

Kis László (10. C)

Egy kis technika... 134

Az alábbi részletek Dékány Endre: A dráma, a muzsika, a beszéd és az igazi BEL CANTO című nemrég megjelent könyvéből valók:

„A hamis hang nem a probléma lényege, hanem csak tünet, valamilyen egyéb gond jele. Ez lehet tartási hiba, a nyak, vagy arc merevsége, nyelvgyöki nyomás, a garat lezáródása, természetellenes légzés, artikulációs hiba, az elképzelés, a szimuláció hiánya, és a mindezeket kiváltó lélektani okok. Természetesen minden példánál egy olyan tanítványt véve alapul, aki anatómiailag, orvosi szempontból tökéletesen rendben van. Az énekmester dolga, hogy felismerje a konkrét okot, és tanácsaival megoldja a tanítvány gondját. Az az ítélet, hogy 'maga botfülű, soha nem fog tudni tisztán énekelni' inkább az énekmester alkalmatlanságát jelzi, mint a tanítványét.”

„Sokszor halljuk manapság azt a szót, hogy 'regiszterek'. A regiszter egy gyűjtő fogalom, a hasonló tulajdonságú dolgok összetartozása. A hang-regiszterek az azonos színű hangokat jelentik. Akinek több regiszterben szól a hangja, tehát helyenként megtörik, szint vált, annak nyilván merev a toroka, mondjuk ki, nem tud énekelni.”

„A magánhangzók ... nem önálló, független egységek, hanem egy közös alapanyag különböző színei. A magánhangzók egymásból következnek, kapcsolódásuk nem szakaszos, hanem folyamatos, elasztikus alakulnak ki egymásból. Hangzóváltásnál a hangérzet nem szűnhet meg, a hangzóérzetnek pedig végig a szájüregben kell maradnia, nem eshet le a torokba.”

„Mit tesz valójában a mássalhangzó? Ritmizálja a beszédet. De hogyan?
Azért kapcsolódik hozzá egy magánhangzó, mert a mássalhangzó a hangérzetet nem szüntetheti meg, a torokból a levegő áramlását a fej felé nem zárhatja le. A mássalhangzó is 'hang -zó' (con - sonant), tehát hangtartalmát nem veszítheti el. A mássalhangzó esetében a rezgő levegő valójában akadályba ütközik. De hol? Csak a szájban! Beleütközhet az ajkakba, a nyelvbe, a fogakba. De ez nem érinti a primer gégehangot, hiszen az a torokban képződik, és folyamatosan szól, nagyobb része felmegy a fejbe. Ha a mássalhangzók képzése közben megszűnne a hangadás, akkor gyakorlatilag sem a folyamatos, dallamos beszéd, sem az éneklés nem volna lehetséges.”

„Nagyon fontos, hogy soha ne akarjunk hangosan gyakorolni. Javasolt a természetesen nyitott torok, de egy természetes, közepes erősségű hang (mezza voce). Az izmok sokkal könnyebben megtalálják a természetes mozdulatot, ha nem társul hozzá egy agresszív hangerő.

Ez különösen érvényes azokra a gyakorlatokra, amelyeknek célja a torok bemozgatása, felgyorsítása. Ezeknél egy két laza hamis hang többet ér, mint bármilyen hangerő. A hamisság hamarabb javítható, mint az erőlködés.”

E részleteket kedvcsinálónak válogattam, a könyvnek ott a helye minden énekléssel foglalkozó tanár, karnagy olvasnivalói között.

Dr. Bruckner Adrienne

Egyes példányok (ára: 300,-Ft) beszerezhetők:

Nagykanizsán: Katona Noémi előadónál a Hevesi Művelődési Központban (Széchenyi tér 5-9.)

Pécsen: Pécsi Nevelők Háza Egyesület székházában (Pécs, Szent István tér 17.)

Tatabányán: Saltzer Géza karnagnál és a Szerkesztőségben